

Nr 62

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om vissa ändringar i förordningen om allmän varuskatt.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 1 av herr *Källqvist* och II: 8 av herr *Rydén*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förordningen om allmän varuskatt att de produkter, som de bildande konstnärerna framställer på måleriets, grafikens och skulpturens område, måtte befrias från allmän varuskatt, att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderlig författningstext, samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en utredning i syfte att även befria författarnas och tonkonstnärernas produkter från den allmänna varuskatten ävensom att utredningen verkställas så snabbt att dess resultat kan föreläggas riksdagen före utgången av 1960;

II) de likalydande motionerna I: 115 av herr *Edström m. fl.* och II: 146 av fröken *Höjer m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att proteser och stödjebandage med statsbidrag undantages från allmän varuskatt»;

III) de likalydande motionerna I: 198 av herrar *Alexanderson* och *Ragnar Bergh* samt II: 361 av herr *Björkman m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att fr. o. m. den 1 juli 1960 utvidga undantaget från omsättningsskatt för de i förordningen om allmän varuskatt 10 § 1 mom. 7 angivna tryckta skrifterna till att gälla även för böcker jämte musikalier»;

IV) de likalydande motionerna I: 203 av herr *Ferdinand Nilsson m. fl.* och II: 246 av herr *Larsson i Hedenäset m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av förordningen om allmän varuskatt att i § 10 1 mom. bland från skatteplikt undantagna varor upptages: »9. Genom avtal med staten prisreglerade jordbruksprodukter»; att till företagare som genom förordningen om varuskatt ålägges att från sin rörelse inredovisa skattemedel skall utgå skälig ersättning; samt att Kungl. Maj:t måtte bemyndigas att utfärda härför nödiga bestämmelser och anvisningar ävensom måtte för riksdagen framlägga förslag om erforderliga medel för bestridande av redovisningskostnaderna;

V) de likalydande motionerna I: 282 av herr *Hagberg* och II: 355 av herr *Regnéll*, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

Förordning om ändring i vissa delar av förordningen om allmän varus-
skatt den 1 december 1959 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 10 § förordningen om allmän varuskatt den 1 december 1959 samt anvisningarna till 1 och 10 §§ i nämnda förordning skola erhålla följande ändrade lydelse:

10 §.

1 mom. Från skatteplikt undantagas följande varor.

1. Utsäde, fröer — — — och växtskyddsmedel.
 2. Levande djur — — — liknande affärer.
 3. Drivmedel och andra bränslen.
 4. Jord, samt — — — krossat skick.
 5. Bogser- och bärgningsbåtar, livräddningskryssare, flodsprutor och pontonkranar, fiskefartyg, så ock andra fartyg med en nettodräktighet av minst 20 registerton ävensom luftfartyg.
 6. Krigsmateriel, som — — — underkastad utförsel förbud.
 7. Allmänna nyhetstidningar — — — särskild avgift.
 8. Läkemedel, som — — — till sjukhus.
- 2 mom. Kungl. Maj:t — — — eller varugrupper.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 1 §.

Begränsningen till — — — är skattefri. Försäljning av alla slag av varor för bruk å och ombord å fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik är att jämställa med export.

till 10 §.

Undantaget från — — — liknande sätt.

Med *drivmedel* — — — av butiksvara.

Undantaget för — — — av detaljhandlare.

Till *fartyg* — — — till huvuduppgiften. Med denna till gällande tulltaxa anknutna avgränsning följer, att exempelvis fyrskepp, mudderverk och flytdockor utgöra skattepliktiga varor.

Undantaget för — — — angivna slag.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

VI) de likalydande motionerna I: 285 av fru *Gärde Widemar* samt II: 356 av herrar *Kollberg* och *Ståhl*, vari hemställt, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att en skyndsam utredning företages angående generellt undantagande, så fort ske kan, av tidningar och tidskrifter från allmän varuskatt och att förslag till erforderliga ändringar i förordningen om allmän varuskatt framläggas vid innevarande års riksdag»;

VII) de likalydande motionerna I: 286 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 518 av herr *Kollberg m. fl.*, vari hemställt, »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära förslag till bestämmelser om restitution av allmän varuskatt för varor till investeringar avseende förbättringsarbeten och nyanläggningar inom rörelse och jordbruk samt att detta förslag framläggas till årets riksdag i så god tid att restitution kan medgivas vid 1961 års taxering för under år 1960 köpta investeringsvaror»;

VIII) de likalydande motionerna I: 287 av fru *Hamrin-Thorell m. fl.* och II: 357 av herr *Kollberg m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta, att 46 § 1 och 2 mom. samt 49 § förordningen om allmän varuskatt skall erhålla följande lydelse:

46 §.

1 mom. Preliminär allmän varuskatt förfaller till betalning den 18 i månaden närmast efter utgången av den redovisningsperiod, som skatten avser.

Vid inbetalning av preliminär allmän varuskatt må skattskyldig tillgoda göra sig kostnadsersättning genom avdrag, beräknat enligt följande grunder. För skattepliktig omsättning överstigande 4 000 kronor utgör ersättningen dels ett grundbelopp av 15 kronor, dels ock ett rörligt belopp motsvarande 3 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 4 000 kronor men ej 30 000 kronor, 0,5 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 30 000 kronor men ej 150 000 kronor och 0,25 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 150 000 kronor. Kostnadsersättning avrundas nedåt till helt kronor.

2 mom. Senast den dag preliminär allmän varuskatt förfaller till betalning skall densamma, efter avdrag av kostnadsersättning som i 1 mom. andra stycket sägs, inbetalas till statsverket genom insättning å särskilt postgirokonto.

Omfattar redovisningsperiod delar av olika beskattningsår, skall till varje sådan del hänförligt belopp inbetalas för sig. Till redovisningsperiod eller till sådan del av redovisningsperiod, som nyss sagts, hänförligt belopp erlägges i helt antal kronor, därvid öretal bortfaller. Understiger den preliminära allmänna varuskatten tio kronor, må inbetalning underlåtas.

49 §.

Vid debitering av statlig allmän varuskatt skall skattskyldig gottskrivas förutom preliminär allmän varuskatt som av den skattskyldige inbetalats,

sådan ersättning som i 46 § 1 mom. andra stycket sägs, ävensom sådan preliminär allmän varuskatt som jämlikt 41 § fastställts till betalning.

IX) de likalydande motionerna I:288 av herr *Kronstrand* och II:358 av herr *Ågren m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att restitution av allmän varuskatt skall ske vid försäljning av guldsmedsvaror till utländska turister på samma sätt som sker i fråga om den särskilda försäljningsskatten för samma varor samt bemyndiga Kungl. Maj:t att förordna om sådan restitution»;

X) de likalydande motionerna I: 289 av herrar *Sigfrid Larsson* och *Svanström* samt II: 359 av herr *Antonsson m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte förordna om undantag från skatteplikt till allmän varubeskattning för de tekniska och kulturella hjälpmedel som av handikappade och lytesskadade används i terapeutiskt eller rehabiliteringssyfte, såsom olika slag av invalidfordon och invalidvagnar, rullstolar, proteser, hörapparater, talböcker etc»;

XI) de likalydande motionerna I: 295 av herr *Ebbe Ohlsson* och II: 364 av herr *Darlin m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen, i händelse den ej från viss tid beslutar upphäva förordningen om allmän varuskatt, måtte besluta sådan ändring av § 26 nämnda lag att handelsbolag, kommanditbolag eller liknande må äga rätt att bli taxerade till allmän varuskatt i en kommun oberoende av delägarnas hemortsrätt, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderliga författningsändringar»;

XII) de likalydande motionerna I: 406 av herr *Hagberg m. fl.* och II: 517 av herr *Kollberg m. fl.*, vari hemställts »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förordningen om allmän varuskatt, att skattebelastningen blir likformig för fabriksmässigt tillverkade förbearbetade byggnadsvaror och sådana varor som framställs på byggnadsplatserna samt att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderlig författningstext»;

XIII) de likalydande motionerna I: 423 av herrar *Stefanson* och *Sunne* samt II: 360 av herr *Nordgren m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen beslutar att 13 § i förordningen om allmän varuskatt må erhålla följande lydelse:

»Skattskyldighet föreligger icke

a) vid uttag ur rörelse av skattepliktiga varor i allenast ringa omfattning,
b) vid försäljning eller uttag av till driften hörande maskiner, inventarier och dylikt»;

XIV) de likalydande motionerna I: 427 av herr *Sveningsson* och II: 519 av herr *Magnusson* i Tumhult, vari hemställts,

1) att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i förordningen om allmän varuskatt

att brukare av jordbruksfastighet som producenter jämställs med utövare av rörelse i fråga om sådana varor, som icke redan är undantagna i varuskatteförordningen,

att material, som användes i produktionen, men icke ingår i den producerade varan, undantages från skatteplikt,

att verktyg, slitgoods o. d., som hastigt förbrukas i produktionsprocessen, genom lämplig avgränsning mot anläggningstillgång undantages från skatteplikt samt

att redovisningsskyldigheten för varuskatt för handelsbolag och kommanditbolag åvilar bolaget som sådant,

2) att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga författningsändringar ävensom

3) att riksdagen måtte uttala att övergångsbestämmelserna till varuskatteförordningen, såvitt avser skriftligt avtal, måtte givas den innebörden att en praktisk anpassning sker till gängse handelskutym;

XV) de likalydande motionerna I: 429 av herr *Virgin m. fl.* och II: 523 av herr *Nilsson* i Svalöv *m. fl.*, vari hemställdts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring av förordningen om allmän varuskatt, att transportprestation, som utföres för kunds räkning av icke-transportföretag med egen transportapparat vid leverans av egna produkter, undantages från beskattning samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga författningsändringar»;

XVI) motionen II: 86 av herr *Gustafsson* i Borås, vari hemställdts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till sådan ändring av förordningen om allmän varuskatt att sådana publikationer befrias från varuskatt som är att betrakta som organ för ideella, nykterhets- och kristna organisationer och samfund eller med dem likställda även för de fall då särskild avgift erlägges för publikationerna i fråga»;

XVII) motionen II: 247 av herrar *Antby* och *Rimås*, vari hemställdts, »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära utredning om sådana ändringar i förordningen om allmän varuskatt att jordbrukarna beredas möjlighet att bli befriade från skatt å förnödenheter erforderliga för jordbruksdriften»;

XVIII) motionen II: 525 av herr *Nordgren*, vari hemställdts, »att riksdagen måtte för sin del antaga följande

Förslag
till

Förordning om ändring i vissa delar av förordningen om allmän varuskatt den 1 december 1959 (nr 370)

Häri genom förordnas, att 10 § förordningen om allmän varuskatt den 1 december 1959 samt anvisningarna till 11 § i nämnda förordning skola erhålla följande ändrade lydelse:

10 §.

1 mom. Från skatteplikt undantagas följande varor:

1. Utsäde, fröer, — — — och växtskyddsmedel.

8. Läkemedel, som — — — till sjukhus.

9. Hel- och halvfabrikat av tandmaterial, som försäljas till eller tillhandahållas av tandläkare.

2 mom. Kungl. Maj:t äger — — — eller varugrupper.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 11 §.

Anknytningen av — — — militärt bruk.

Tjänsteprestation av tandläkare med avseende å tandmaterial, som avses i 10 § 1 mom., är skattefri oavsett om materialet försålts till tandläkaren eller tillverkats av denne eller av person anställd hos tandläkaren.

Begränsningen av — — — och dylikt.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling»; ävensom

XIX) motionen II: 534 av herrar *Svensson* i Ljungskile och *Wedén*, vari hemstälts, »att riksdagen snarast måtte besluta sådan ändring i lagen angående allmän varuskatt att från denna beskattning, så länge den består, undantages sådana tekniska och kulturella hjälpmedel som i rörelseuppövande eller andra läketerapeutiska syften användes av invaliderade personer».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framlagda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 115, I: 203, I: 429, II: 8, II: 86, II: 247, II: 355, II: 356, II: 357, II: 358, II: 359, II: 360, II: 361, II: 364, II: 517, II: 518, II: 519, II: 525 och II: 534.

Till utskottet har skrifter inkommit från *Konstnärernas Riksorganisation*, *Aktiebolaget Lättbetong*, *Svenska Fabriksbetongföreningen* och *Sveriges Köpmannaförbund*.

Av innehållet i de föreliggande motionerna må här återges följande.

Yrkanden om skattefrihet

a) Investeringsvaror

Motionärerna i motionerna I: 286 och II: 518 framhåller bl. a., att den allmänna varuskatten är avsedd att uttagas endast i ett led och sålunda drabba varan endast en gång oavsett varans framställningssätt. Emellertid uttages varuskatt även för investeringsvaror inom industri, jordbruk och handel. Till den del varuskatten icke kan övervältras får den karaktär av en beskattning av näringsverksamhet. Någon norm för denna beskattning finnes icke utan den drabbar synnerligen ojämnt. I den mån varuskatten på investeringar kan övervältras innebär detta att den effektiva varuskatten, som konsumenterna får betala, överstiger de författningssliga 4 procenten. Såväl principiella som näringspolitiska synpunkter talar för en begränsning av den allmänna varuskatten till den direkta konsumtionen. Vidare måste den generella varubeskattningen för att icke föranleda strukturförändringar m. m. drabba alla varor med samma styrka. För att uppnå ett undantagande av beskattning av varor för investeringar avseende förbättringsarbeten och nyanläggningar inom industri, jordbruk och handel synes — då varuskatten nu trätt i kraft — den enda praktiskt framkomliga vägen vara att införa ett restitutionssystem med vars hjälp varor för nyssnämnda investeringar i efterhand befrias från den allmänna varuskatten.

I motionerna I: 406 och II: 517 framhåller motionärerna bl. a. I fråga om förarbetade byggnadsvaror medför den allmänna varuskatten en ojämn beskattning därutinnan att den på byggnadsplatsen framställda produkten icke belastas av varuskatt i annan mån än för det obearbetade materialet under det att den fabriksmässigt tillverkade drabbas av skatt, vilket i senare fallet medför att även arbetslöner och råmaterial beskattas — oavsett om materialet i och för sig är skattepliktigt eller ej. Den fabriksmässiga tillverkningen har medfört ett avsevärt förbilligande av bl. a. bostadsbyggandet. Konsekvensen av skattebelastningen blir icke bara ett snedvridande av konkurrensförhållandena utan även en betydande fördyring. Under riksdagsbehandlingen av förslaget till allmän varuskatt beräknades att fördyringen skulle kunna uppgå till cirka 1,5 procent av byggnadskostnaderna för bostäder. En jämn och likformig beskattning kan uppnås om beskattningen får inträda ett led tidigare för den som fabriksmässigt framställer bearbetade byggnadsvaror. Dessa tillverkare skulle med andra ord hänföras till konsumenter och alltså inköpa sina varor med skatt inräknad. Härigenom åstadkommes att den fabriksmässigt framställda varan belastas med lika stor skatt som den som tillverkas på byggnadsplatserna. Alternativt kan diskuteras uppställandet av en schablon av den typ som kommit till användning i fråga om den fabriksmässiga tillverkningen av trähus. En reducering av beskattningsvärdet efter viss procentsats skulle kunna få samma effekt

som enligt den först nämnda lösningen. Ett likställande av de fabriksmäsigt tillverkande företagen med konsumenter torde dock vara det enklaste och mest rättvisande sättet.

I m o t i o n e r n a I: 4 2 7 o c h II: 5 1 9 framhålles att material, som användes i produktionen men icke ingår i den producerande varan, i flertalet fall är belagd med varuskatt. Motsvarande förhållande gäller för verktyg, slitgods o. d., som hastigt förbrukas i produktionen. Vid inkomsttaxeringen får dylika tillgångar direkt avföras som kostnad vid inköpet och räknas alltså icke som anläggningstillgång. Ett uttagande av varuskatt hos producenten kan i sådana fall icke vara rimligt. Varuskatteförordningen bör därför ändras dels så att ovannämnda material icke blir föremål för beskattning hos producenten, dels så att lämplig avgränsning mot anläggningstillgång göres beträffande verktyg, slitgods o. d.

b) Jordbrukets råvaror och förbrukningsmateriel

I de likalydande m o t i o n e r n a I: 4 2 7 o c h II: 5 1 9 framhålles att i förvärvskällan rörelse varuskatt icke uttages på leveranser till producenterna och återförsäljare medan i förvärvskällan jordbruksfastighet däremot utövarna utgör konsument i varuskatteförordningens mening, vilket medför att alla leveranser till jordbruket med undantag av de i 10 § varuskatteförordningen uppräknade varuslagen skall beläggas med varuskatt. Samma slag av verksamhet kan emellertid ofta antingen vara binäring till jordbruk eller självständig rörelse. I det förra fallet skall alltså varuskatt erläggas på alla icke undantagna varor, men däremot icke i det senare fallet. Så är t. ex. förhållandet vid fruktodling och andra specialodlingar, trädgårdsrörelse, hönsfarm, pälsdjursuppfödning. Exempel på vara, som får olika behandling, är emballage, som användes i utövarns produktion. En sådan olikhet beroende på förvärvskällans karaktär är otillfredsställande och strider mot varuskatteförordningens huvudprincip. En ändring härutinnan är därför påkallad.

I m o t i o n e n II: 247 anför motionärerna bl. a. I tekniskt hänseende har förordningen om allmän varuskatt utformats så att vissa jordbrukets råvaror hänföres till icke skattepliktiga varor. Åtskilliga andra varor av samma karaktär som industriens material m. m. tvingas däremot jordbrukarna att inköpa som konsumenter. Härigenom blir jordbrukarna ogynnsamt belastade och beskattningen i denna form är stridande mot en konsekvent varubeskattning i endast ett led. En översyn erfordras av förordningen om allmän varuskatt i syfte att bereda jordbrukarna ökade möjligheter att inköpa material etc. skattefritt.

c) Fartyg m. m.

Som motivering för yrkandet i motionerna I: 282 och II: 355 om skattefrihet för vissa fartyg samt fartygsinventarier m. m. anföres i huvudsak följande. Till gruppen skattepliktiga fartyg med en nettodräktighet understigande 20 registerton hör ett icke ringa antal båtar, som används vid bogsering av större fartyg i och ur hamnarna. Dessa bogserbåtar utför nödvändiga transporttjänster för de större fartygen och utgör ett komplement till dessa. Bärningsbåtar, såväl större som mindre, utför likaledes betydelsefulla tjänster för handelsflottans fartyg. Så är även fallet med livräddningskryssarna. Att de nämnda båtarna hänföres till skattepliktiga varor då de har en nettodräktighet mindre än 20 registerton, medan samma slag av båtar med en nettodräktighet däröver är skattefria, är orimligt, i all synnerhet som skatteintäkterna för dylika båtar rör sig om relativt ringa belopp. Samtliga de ifrågavarande båtarna bör därför, oberoende av sin storlek, vara undantagna från skatteplikt. Till fartyg hänföres enligt anvisningarna till 10 § icke sådana farkoster, i fråga om vilka förflyttningen är av underordnad betydelse i förhållande till huvuduppgiften. Såsom exempel härpå nämnes fryskepp, flodsprutor, mudderverk, pontonkranar och flytdockor. Flodsprutor och pontonkranar framdrives i regel med egen maskin samt utför betydelsefulla tjänsteprestationer till fartyg. Då fiskefartyg, oberoende av sin storlek, undantagits från skatteplikt finnes icke något som helst skäl för att behandla bogser- och bärningsbåtar, livräddningskryssare, flodsprutor och pontonkranar på annat sätt.

Enligt anvisningarna till 1 § skall försäljning av varor för bruk å fartyg i utrikes trafik jämsställas med export av varor. Denna bestämmelse är generell och innefattar icke någon begränsning till vissa slag av varor. I proposition nr 162 till 1959 års riksdag (sid. 188) har departementschefen emellertid anfört, att skattefriheten för fartyg icke skall gälla lösa inventarier, förråd av förbrukningsartiklar och liknande. En sådan begränsning av skattefriheten strider mot berörda anvisningsbestämmelse ävensom mot vad departementschefen anfört å sid. 192 i propositionen. På grund härav råder nu stor ovisshet inom rederierna och hos leverantörer av varor till fartyg, när och i vilken omfattning varuskatt skall utgå för sådana slag av varor, som är avsedda för bruk å fartyg i utrikes trafik. Å alla fartyg, oberoende av om de är sysselsatta i utrikes eller inrikes trafik, måste finnas lösa inventarier av skilda slag liksom även ett stort antal förrådsvaror, exempelvis färger, smörjoljor, wirar, tågvirke, glas och porslän m. m. samt livsförnödenheter för de ombordanställda och för eventuella passagerare. Då dylika varor förbrukas ombord å fartyg i utrikes trafik — och således ej inom landet — är dessa varor fullt jämställda med exportvaror och skall enligt uttryckliga bestämmelser i ifrågavarande förordning vara skattefria. Detsamma måste även gälla, därest sagda varor tillhandahålles från ett rederis

förråd eller, om varor avsedda för bruk å fartyg i utrikes trafik tillverkats av rederiet självt, vilket kan vara fallet beträffande presenningar, lucksegel, flaggor m. m. Skattefriheten bör således omfatta alla slag av varor för dylikt bruk och den berörda anvisningsbestämmelsen förtydligas i enlighet därmed. Jämväl i fråga om försäljning av varor ombord å fartyg kräver råddande ovisshet om den rätta tolkningen av anvisningarna till 1 § ett sådant förtydligande, varav framgår att all slags försäljning av varor ombord å fartyg i utrikes trafik är att jämställa med export och i följd härav skall vara skattefri.

d) Tidningar, böcker m. m.

I *motionerna I: 285 och II: 356* uttalas, att den olika skattemässiga behandlingen av olika grupper av periodiska skrifter är utformad med hänsyn till skrifternas innehåll och periodicitet, varför skatten kommer att inom området verka som en punktskatt. Därmed ingriper statsmakterna på ett tryckfrihetsrättsligt knappast tillåtligt sätt i den fria meningsbildning, som försiggår med tillhjälp av det tryckta ordet. Gränserna mellan vad man i traditionell mening brukar kalla nyhetstidningar och övriga publikationer har blivit alltmera utsuddade. Åtskilliga tidskrifter innehåller mycket allmänt nyhetsmaterial på samma sätt som den moderna nyhetstidningen i allt högre grad kommit att utforma sitt material på det sätt som tidigare varit den övriga pressen förbehållet. Bortsett från de rent tryckfrihetsrättsliga synpunkterna innebär — som erfarenheten visat — varje försök att ur innehållsmässiga synpunkter särskilja periodiska publikationer i olika kategorier synnerliga svårigheter. Ett försök till dylik bedömning måste alltid komma att innefatta ett betydande mått av subjektiva värderingar. En skattemässig differentiering av periodiska skrifter efter kriterier, som i något avseende bygger på skrifternas innehåll eller periodicitet, kan icke anses godtagbar ur tryckfrihetsrättslig synpunkt. Samtliga periodiska publikationer som enligt utgivningsplan är avsedda att utgivas med minst fyra nummer årligen bör oavsett innehållets karaktär vara undantagna från allmän varuskatt.

Som stöd för yrkandet i *motionerna I: 198 och II: 361* om skattefrihet för böcker och musikalier åberopas bl. a. att det icke kan anses vara förenligt med tryckfrihetsförordningens anda att i beskattningsavseende behandla skilda slag av skrifter olika. Någon tvekan om att det skulle vara en kulturstimulerande åtgärd att befria böcker från omsättningsskatt behöver man icke hysa. En stor del av bokimporten kan undgå omsättningsskatt genom att inköpen icke göres hos de svenska bokhandlarna utan direkt hos utländska säljare, varifrån böckerna sändes i försändelser som blir skat-

tefria när beskattningsvärdet är lägre än kr. 25:—. Trots sin stora kulturella vikt torde värdet av den totala bokomsättningen knappast uppgå till en halv procent av den totala varuförsäljning för vilken varuskatt uttages. Statens förtjänst av den allmänna varuskatten på böcker blir därför relativt obetydlig redan innan nödvändiga avdrag verkställts för ökade allmänna bidrag och minskade skatteintäkter. Det måste vara felaktigt att huvudsakligen av perfektionistisk ambition hålla fast vid en skatt på litteratur, som motverkar de kulturella strävanden staten samtidigt stöder med stora anslag till forskning, skolväsende, bibliotek och bildningsarbete i övrigt.

Yrkandena i m o t i o n e r n a I: 1 o c h II: 8 har avseende såväl på författares och tonsättares alster som de produkter, som de bildande konstnärerna framställer på måleriets, grafikens och skulpturens område. Motionärerna framhåller att författarna icke drabbas direkt av den allmänna varuskatten utan indirekt genom att böckerna är varuskattbelagda. Detta är icke tillfredsställande, även om man anser att böckerna tekniskt sett är till stor del industriprodukter och som sådana bör skattbeläggas.

Konstnärerna på måleriets och skulpturens område får sina produkter, som på intet sätt har med industriell framställning att göra, också varubeskattade, något som måste anses vara helt otillfredsställande.

I alla kulturländer får konstens utövare statens ekonomiska bistånd i olika former. De former av stöd och stimulerande åtgärder, som ges åt dem, är synnerligen ringa och oproportionerligt små med tanke på vårt kulturarv och vårt lands relativt välbärgade tillstånd.

Att under sådana förhållanden belägga de produkter, som konstnärerna frambringa, med varuskatt måste innebära att dessa får ytterligare ekonomiska svårigheter. Det borde därför vara staten angeläget att avstå från att varuskattbelägga de produkter som konstnärerna åstadkommer och försäljer antingen direkt från sina ateljéer eller indirekt genom utställningar och konsthandlare.

I princip bör även författarnas och tonkonstnärernas arbeten vara fritt från varuskatt, men eftersom det finns en viss skillnad i framställningssättet av å ena sidan böcker och noter och å andra sidan bildkonsten inom t. ex. måleriets och skulpturens område, torde en utredning om lämpligaste formen att ordna skattebefrielse för de förra alstren — dvs. böcker och noter — vara befogad.

I m o t i o n e n II: 86 erinras om att åtskilliga ideella vecko-, månads- eller kvartalspublikationer, organ för nykterhetsorganisationer, kristna samfund, kyrkor och rörelser etc., tillhandahålles medlemmar och sympatisörer dels efter prenumeration genom postverket eller hos utgivaren, dels gratis i missioneringssyfte. Den medlemsavgift som inbetalas till dessa organisationer går oftast till en lokal förening eller församling, medan av-

giften för tidningen i de flesta fall inbetalas genom prenumeration enligt ovanstående. Då i författningen förutsatts att de publikationer, som tillhandahålles medlemmar och sympatisörer utan annan avgift än medlemsavgiften till organisationen, skall bli skattefria, anser motionären att samma betraktelsesätt bör användas, om medlemsavgift inbetalas till en lokal avdelning av organisationen eller samfundet och tidningsavgiften erlägges genom prenumeration å posten eller direkt hos utgivaren.

e) Vissa hjälpmedel avsedda för invalider

Till stöd för yrkandet att proteser och stödjeförband, för vilka statsbidrag utgår, undantas från allmän varuskatt erinras i *m o t i o n e r n a I: 115* o c h *II: 146* om, att dessa hjälpmedel var undantagna vid tillämpningen av 1940 års omsättningsskatteförordning samt att undantag från nu gällande varubeskattning beviljats beträffande vissa läkemedel. Ur principiell synpunkt vore det önskvärt att de handikappade befriades från varuskatt för alla hjälpmedel, som tekniskt betingas av deras handikapp och erfordras i deras livsföring. Med hänsyn till svårigheten att få till stånd en ur lag-synpunkt tillfredsställande avgränsning kan emellertid en skattebefrielse inskränkas att avse proteser och stödjebandage, därvid medicinalstyrelsens förteckning över ortopediska och tekniska hjälpmedel kan följas. För budgetåret 1959/60 har beräknats ett statsanslag å 5,5 miljoner kr. för anskaffande av proteser och stödjebandage. Då anslaget utgår med 3/4 av totala kostnaden för dessa hjälpmedel, blir det belopp som utges av de sjuka och skadade själva — eventuellt med hjälp från sociala organisationer eller kommuns socialhjälp — för samma år omkring 1,8 miljoner kr. Det är på detta belopp som staten vid undantagslagstiftning skulle förlora varuskatt.

I m o t i o n e r n a I: 289 o c h *II: 359* anföres bl. a. följande. Utöver den allmänna statsfinansiella motiveringen har som skäl för en allmän varuskatt bl. a. anförts dess betydelse som dämpande element i fråga om den privata konsumtionen inför en antaglig konjunkturuppgång. Inget av dessa motiv synes med nämnvärd bäringhet kunna anföras som skäl för beskattning av de handikappades terapeutiska och rehabiliteringssyftande tekniska och kulturella hjälpmedel. Till flera av här åberopade hjälpmedel utgår f. n. betydande bidrag av statsmedel. För statskassan blir det därför, i förhållande till den föreslagna varuskattens totala belopp, endast fråga om relativt små summor i skattebortfall. För de människor det här gäller blir det däremot på grund av deras speciella sociala och ekonomiska situation fråga om relativt kännbara extra kostnader. Den konsumtion varom här är fråga har ju därtill en social särprägel, som gör att den principiellt icke kan jämföras med övrig privatkonsumtion. Starka skäl synes således tala

för att en beskattning av detta område ej är i linje med den föreslagna varuskattens egentliga syfte i konjunkturpolitiskt och statsfinansiellt avseende.

Även i motionen II: 534 framhålles att sociala och humanitära skäl talar till förmån för skattefrihet för tekniska och andra hjälpmedel till invaliderade personer.

f) Prisreglerade jordbruksvaror

Till stöd för yrkandet i motionerna I: 203 och II: 246 att varuskatten icke skall omfatta genom avtal prisreglerade jordbruksprodukter framhålles, att det i avvaktan på varuskattens avskaffande framstår som önskvärt ur sociala synpunkter att de nödvändiga livsmedlen inte fördyras genom beskattning. Motionärerna uttalar även att den med hänsyn till konsumenternas förhållanden och efter långa förhandlingar träffade prisavvägningen icke lämpligen kan under avtalstiden förskjutas på sätt som skett. Det marknadsmässiga köpmotstånd, som inom avtalets ram är så betydelsefullt till sina verkningar, bör ej på detta sätt påverkas. Jordbruksnämnden har angivit att varuskatten träffar de avtalsreglerade jordbruksprodukterna med 70 milj. kronor per skatteprocent, d. v. s. med mer än 280 milj. kronor under ett regleringsår. Denna beräkning anknyter till skatteuttaget i minuthandelsstadiet. I den mån som köpmotståndet icke tillåter en avlastning på konsumenterna blir det jordbrukarna som får vidkännas förlusten. Då mellanhänderna avses skola hålla sig skadeslösa inte bara för fördyringen i minuthandelsstadiet utan också för besvär m. m., ligger det belopp det gäller säkerligen betydligt över 300 milj. kronor.

g) Diverse yrkanden om skattefrihet

Motionärerna i motionerna I: 288 och II: 358 erinrar om att den allmänna varuskatten i princip inte omfattar exportvaror samt att samma grundregel gäller för de speciella varuskatterna, vilka restitueras vid export. Emellertid gäller ej befrielse från allmän varuskatt för guldsmedsvaror, som försäljes till utländska turister och därmed exporteras från landet. Detta är så mycket mera oegentligt, framhåller motionärerna, som den särskilda varuskatten eller försäljningsskatten som uttages på guldsmedsvaror restitueras vid försäljning till utländska turister. Restitutionen sker i samband med tullbehandlingen vid utförseln och på grundval av en särskild av säljaren utställd varuanmälan, som köparen avlämnat till tullmyndigheterna vid utresestationen. Frånvaron av skattefrihet för exportförsäljningen kan enligt motionärernas mening befaras bli en särskilt kännbar belastning för den svenska guldsmedsbranschen i södra Sverige, där konkurrensläget i förhållande till den danska handeln blivit i motsvarande mån försämrat. I tekniskt hänseende kan en restitution av den allmänna

varuskatten vid utförelse av guldsmedsvaror enkelt ske med användande av det nu befintliga restitutionssystemet för den särskilda försäljningsskatten.

Motionären i motionen II: 525 framhåller, att ovisshet råder hos landets tandläkare om hur förordningen om allmän varuskatt skall tillämpas i avseende å tandmaterial och föreslår bl. a. i förtydligande syfte ett tillägg till 10 § 1 mom. av innebörd att hel- och halvfabrikat av tandmaterial, som försäljes till eller tillhandahålles av tandläkare, skall vara undantaget från skatteplikt. I motionen erinras inledningsvis om, att tjänsteprestationer som utföres av tandläkare är skattefria enligt uttryckligt stadgande i anvisningarna till 11 §. Av förordningen framgår emellertid ej, huruvida tandprotes och övrigt för tandvård använt material utgör sådan vara för vilken varuskatt skall uttagas. Ej heller föreligger klarhet om huruvida, därest skatt skall utgå, tandläkaren skall uttaga varuskatt av patienter i fall, då produkten förfärdigas av honom själv eller av en hos honom anställd tekniker. Ovisst är även om skatt skall uttagas och i så fall av vem i de fall, då ett dentallaboratorium förfärdigat produkten.

Av de uttalanden i fråga om beskattningen av tjänsteprestationer som gjorts av departementschefen i proposition nr 162 till 1959 års riksdag bringas man den uppfattningen att det material som tandläkaren använder vid behandlingen av sina patienter skall anses ingå i den skattefria tjänsteprestationen. Tandläkaren skall därför ej uttaga varuskatt av patienten för nämnda vara. Däremot skall säljaren av varan till tandläkaren uttaga sådan skatt av denne i egenskap av konsument. Huru skall emellertid förfaras med de arbeten, som utföres av tandtekniker? Skall förfarandet vara olika för å ena sidan det fall att arbetet utföres av tandläkaren själv eller av en tandtekniker anställd hos tandläkaren, och å andra sidan då arbetet utföres av en tandtekniker anställd hos ett dentallaboratorium? Det synes orimligt, att samma slags arbeten från varuskattesynpunkt skall behandlas på olika sätt. Tillika erinras, att i Norge är tandteknikernas arbeten fria från omsättningsskatt.

Bestämmande av beskattningsvärde

I motionerna I: 429 och II: 523 anföres bl. a. att många företag — och det gäller då speciellt fabrikanter av varor, där frakten utgör en avsevärd del av produktens totalkostnad, exempelvis flertalet byggnadsmaterial — normalt brukar i stor utsträckning leverera sina produkter fritt kunden och därvid använda egna transportmedel. Genom att den i detta fall betydande frakten drabbas av allmän varuskatt vid sådan leverans men inte vid anlitan av fristående fraktföretag torde egna leveranser i viss — troligen stor — utsträckning få upphöra med vad detta kan innebära i form av outnyttjad trafikkapacitet och omflyttning av arbetskraft. Det förtjänar

framhållas, att många företag nedlagt betydande kostnader på skapandet av specialkonstruerade transportmedel för att genom förbilligade transporter kunna tillhandahålla sina produkter till lägre priser. Genom den nämnda beskattningen förskjutes relationen till den mindre rationella, d. v. s. standardtransportens förmån, vilket ur samhällsekonomisk synpunkt inte kan vara önskvärt.

Skattskyldigheten

Till stöd för yrkandet i motionerna I: 423 och II: 360 anföres i huvudsak följande. Under senare år har kunnat konstateras en stark ökning av antalet personer, som vid sidan av sin ordinarie avlönade anställning bedriver reparations- eller annan serviceverksamhet på fritid. Undantagsbestämmelser i punkt a) i 13 § och omnämmandet i propositionen av ett särskilt gränsvärde, under vilket skatteplikt icke skall föreligga, kan av många personer tillhörande nämnda kategori komma att utnyttjas för att underlåta att till myndigheterna redovisa omsättningsskatt även i de fall omsättningen under året väsentligt överstiger det ifrågasatta beloppet. Härigenom skulle bestämmelserna medverka till att från den reguljära företagsamheten överföra ytterligare verksamhet till irreguljära företag, ofta utan ordnad bokföring och utan registrering för inbetalning av varuskatt, vilket framstår såsom en orättvisa mot de skattskyldiga företagen. Bestämmelserna i 13 § punkt b) beträffande undantagande av skattskyldighet vid tjänsteprestation med avseende å kläder och andra textilvaror premierar på ett omotiverat sätt företag inom denna bransch utan fast driftställe, medan ordinarie företagare inom branschen har att debitera och inbetala omsättningsskatt. De här berörda undantagsbestämmelserna i punkterna a) och b) i 13 § förordningen om allmän varuskatt bör därför utgå ur lagtexten.

Taxeringsförfarandet

Motionärerna i motionerna I: 295 och II: 364 riktar uppmärksamheten på stadgandet i 26 § förordningen om allmän varuskatt enligt vilket taxering till allmän varuskatt skall äga rum i den skattskyldiges hemortskommun. Denna bestämmelse säges medföra administrativa svårigheter för verksamhet, som drives i form av handelsbolag, kommanditbolag eller liknande, där delägarna har hemortsrätt i skilda kommuner. Skyldighet att redovisa och erlagga omsättningsskatt åligger i dessa fall envar delägare i förhållande till hans andel i företaget. En förenkling av ifrågasatt bestämmelse i syfte att underlätta redovisning och inbetalning av omsättningsskatt för nämnda företag synes motionärerna därför vara motiverad. En sådan förenkling bör innebära att för handelsbolag eller annat företag som drives i liknande form må redovisning och inbetalning av om-

sättningskatt ske gemensamt för alla delägarna. En undantagsbestämmelse av denna innebörd föreslås därför böra tilläggas § 26 i nämnda författning.

I motionerna I: 427 och II: 519 framhålles bl. a. att redovisningen av varuskatt för rörelseidkande handelsbolag och kommanditbolag blir ytterst betungande och opraktisk, enär varje delägare skall avgiva sex sådana redovisningar per år. Någon praktisk möjlighet att varje gång kontrollera de uppgifter som lämnas i den på heder och samvete avgivna deklARATIONEN föreligger ej heller för delägarna — i synnerhet då antalet delägare är stort. För att underlätta och förenkla varuskatteredovisningen bör förordningen ändras så att redovisningsskyldigheten kommer att åvila handelsbolaget och kommanditbolaget som sådant.

Ikraftträdandebestämmelserna

I sistnämnda motioner påpekas vidare att den övergångsbestämmelse till varuskatteförordningen, varigenom från tillämplighetsområdet utslutits sådant tillhandahållande av vara eller tjänsteprestation varom före den 16 oktober 1959 slutits skriftligt avtal däri vederlaget blivit till beloppet fastställt, i anvisningar lämnade av riksskattenämnden har förutsatts innebära, att skriftlig viljeförklaring skall ha lämnats av båda parter och att vederlaget skall ha bestämts antingen som ett fixt pris eller till kvantitet och å-pris. Följden blir sålunda, att inom affärlivet vanligen förekommande slutliga avtal, som haft form av skriftlig bekräftelse på muntlig order eller skriftlig bekräftelse på muntligt anbud liksom också skriftliga avtal där å-pris, men ej kvantitet, under viss period bundits, ställes utanför den skattefrihet, som övergångsbestämmelserna annars innebär. Denna tolkning har medfört stor osäkerhet inom affärlivet och kommer i många fall att kunna leda till dels civilprocesser om hävande av avtal, dels varuskatteprocesser, som kommer att belasta den redan hårt trängda taxeringsorganisationen. Den gjorda tolkningen är jämväl onödigt restriktiv med hänsyn till att det här gäller övergångsbestämmelser. I detta läge synes ett klagörande uttalande av riksdagen i uppmjukande syfte vara i hög grad angeläget.

Uppbördersättning m.m.

Motionärerna i de likalydande **motionerna I: 287 och II: 357** finner det oegentligt att skyldighet att uppbära och redovisa skatt — omfattande betydande merarbete och stora ekonomiska risker — skall åläggas en viss kategori medborgare utan att statsverket lämnar skälig ersättning härför. Vid riksdagens behandling av denna fråga framhölls att man icke begär, att handeln skall reducera sina inkomster för att täcka kostnaderna för det merarbete som uppstår och att dessa kostnader i sista hand kom-

mer att drabba varupriserna samt att detta skulle vara en enklare väg att kompensera merarbetet. Från handelns sida har häremot framhållits att kostnaderna på grund av arbetets natur bör bestridas av statsverket. För handeln är det även ett starkt önskemål att inte få nya kostnader som måste ta sig uttryck i höjda priser. Konsumentintressena talar vidare för att ersättning från statsverket skall utgå och icke uttagas genom höjda priser. Den metod som härvid närmast erbjuder sig synes vara att den skattskyldige medgives rätt till ett mindre procentuellt avdrag på det skattebelopp han har att redovisa. Detta system har kommit till användning utomlands. Vid inbetalning av preliminär varuskatt bör skattskyldig med skattepliktig omsättning överstigande 4 000 kronor få tillgodogöra sig kostnadsersättning genom avdrag med ett grundbelopp av 15 kronor samt därutöver med ett på visst sätt i förhållande till den skattepliktiga omsättningen beräknat rörligt belopp.

I motionerna I: 203 och II: 246 anföres starka betänkligheter mot att handeln ålagts att fullgöra uppbörd av den allmänna varuskatten utan att staten därför lämnar någon ersättning. På arbetsmarknaden är detta ingalunda sed. Där hävdas tvärtom arbetstagarens frihet att själv avgöra om han vill åtaga sig arbetet. Minst lika noga iakttages där arbetstagarens rätt att förhandla om ersättningen för sitt arbete. Men beträffande företagarna, av vilka det stora flertalet ingalunda har det bättre ställt än många arbetare och tjänstemän, håller en annan praxis på att inarbetas. Ett område är källskatteuppbörden, och nu kommer ännu ett annat uppdrag att inleverera skatt. Det är av vikt att principen om statens skyldighet att taga hänsyn till den enskildes skäligena anspråk även på detta område iakttages. I motionerna föreslås därför att till företagare, som genom förordningen om varuskatt ålägges att från sin rörelse inredovisa skattemedel, skall utgå skäligen ersättning.

Utskottet

Enligt förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt (nr 507) utgår sådan skatt med 4 procent för varor, som försäljes eller på annat sätt tillhandahålles eller tas i anspråk inom riket, samt för varor, som införes till riket.

Alla varor är i princip skattepliktiga. Med varor förstås materiella ting av lös egendoms natur. Skatteplikten omfattar såväl egentliga konsumtionsvaror som investeringsvaror, byggnadsmaterial och liknande. Genom att skatten är utformad såsom en detaljhandelsskatt kommer skatt icke att utgå i tidigare försäljnings- och distributionsled. Industrins och hantverkets

råvaruförbrukning blir således icke föremål för beskattning. I fråga om investeringsvaror och byggnadsmaterial är däremot företagen att anse som konsumenter.

Från den principiella skatteplikten för varor har av skattetekniska skäl gjorts vissa begränsade undantag. Skattefrihet skall således föreligga bl. a. vid försäljning av levande djur, av jord, sand, grus och sten, av drivmedel och andra bränslen, av fiskefartyg och större fartyg, luftfartyg och viss krigsmateriel, av dagstidningar samt av receptbelagda läkemedel. Härjämte har genom särskilt stadgande jordbruksråvarorna undantagits från skatteplikt.

Beskattningen omfattar även vissa tjänsteprestationer, nämligen reparations-, underhålls-, ändrings- och rengöringsarbeten samt serverings- och uthyrningstjänster. Förutsättning för skatteplikt är att tjänsteprestationen huvudsakligen har avseende på skattepliktiga varor.

Med den föreslagna avgränsningen av beskattningsområdet faller sålunda utanför beskattningens ram bl. a. fastigheter och arbetsprestationer å fastigheter samt vidare transport- och hygieniska tjänster liksom tjänster som tillhandahålles av läkare, advokater, resebyråer m. fl. Vidare är hyror-na undantagna.

I förevarande sammanhang behandlar utskottet väckta motioner om ändringar i varuskatteförordningen. Väckt fråga om upphävande av förordningen fr. o. m. årsskiftet 1960/61 upptar utskottet i annat sammanhang.

I flertalet av de föreliggande motionerna framställles olika yrkanden om ytterligare undantag från skatteplikt. Beträffande dessa yrkanden får utskottet inledningsvis framhålla, att vid utformningen av beskattningsområdet har eftersträfvats att i princip erhålla ett så vidsträckt skatteunderlag som möjligt. Anledningen härtill är att varje undantag från skatteplikt i viss mån förtager beskattningen dess generella verkan och samtidigt komplicerar skattens handhavande inte minst ur redovisnings- och kontrollsynpunkt. Undantagen från skatteplikt har därför ansetts böra begränsas till vad som är betingat av skattetekniska skäl. Det har också under förarbetena till lagstiftningen framhållits att de med en allmän indirekt beskattning förenade fördelarna kan vinnas endast om beskattningen erhåller en så generell karaktär som möjligt. Därmed elimineras riskerna för snedvridande effekter ur konkurrens- och andra synpunkter samtidigt som det breda underlaget möjliggör en låg skattesats.

Denna principiella inställning bör enligt utskottets uppfattning allttjämt vara vägledande vid ställningstagandet till de olika yrkandena om inskränkningar i skattepliktens omfattning. Inte minst av hänsyn till handelns redovisningsproblem bör så få varugrupper som möjligt undantas från skatteplikt.

En fråga, som ägnats betydande intresse under förarbetena till lagstiftningen är frågan om *investeringsvaror* skall vara skattepliktiga eller inte. Denna fråga har också tagits upp i de likalydande motionerna I: 286 av herr Hagberg m. fl. och II: 518 av herr Kollberg m. fl. Motionärerna framhåller att ett direkt undantag från skatteplikt för investeringsvaror är förenat med tekniska olägenheter. Dessa skulle emellertid undvikas om ett restitutionsförfarande genomfördes, varigenom företagen i efterhand erhöi restitution av den skatt som utgår för under det förflutna räkenskapsåret verkställda investeringar i form av förbättringsarbeten och nyanläggningar. I motionerna yrkas, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag till bestämmelser om restitution i dylika fall samt att förslag härom måtte framläggas för riksdagen i så god tid att restitution kan medges vid 1961 års taxering för under år 1960 inköpta investeringsvaror.

I detta sammanhang bör också behandlas yrkandena i motionerna I: 406 av herr Hagberg m. fl. och II: 517 av herr Kollberg m. fl. rörande beskattningen av *byggnadsvaror*. I dessa motioner framhålls, att nuvarande regler leder till en snedbelastning i konkurrenshänseende genom att skatten för s. k. förbearbetade varor kommer att utgå på ett värde, som även inrymmer arbetskostnader m. m. hänförliga till bearbetning eller förädling. Denna skillnad accentueras av att vissa råvaror undantages från skatteplikt. För att uppnå en större likformighet i beskattningen föreslår motionärerna att företag med fabriksmässig tillverkning av förbearbetade byggnadsvaror hänföres till konsumenter vid inköp av sina varor. I den av Svenska fabriksbetongföreningen ingivna skrivelsen yrkas, att betongvarufabriker hänföres till konsumenter vid sina inköp av skattepliktiga varor och att därmed de förfärdigade produkterna inte skall vara skattepliktiga.

I anledning av vad sålunda yrkats får utskottet framhålla, att ett undantagande av hela gruppen investeringsvaror i rörelse och jordbruk från skatteplikt skulle innebära en mycket genomgripande förändring av beskattningens utformning. På investeringsområdet torde falla mellan 9 och 10 miljarder kronor, d. v. s. inemot 30 procent av hela det varuskattepliktiga området. För att staten skall erhålla lika stor inkomst genom beskattningen som enligt gällande bestämmelser, skulle erfordras en höjning av skattesatsen med drygt en tredjedel. Redan av denna anledning finner utskottet det betänkligt att undantag från skatteplikt göres för investeringsvaror. I ett läge, då det är erforderligt att tillföra staten inkomster, bör rimligen inte näringslivet ges en särställning framför enskilda och konsumenter inom den offentliga sektorn. Med varuskattens konstruktion åstadkommes en lämplig avvägning av skattebelastningen mellan konsumtion och investering. En dylik varubeskattning anser utskottet vara det lämpligaste alternativet för att i det nuvarande konjunkturläget med starka risker för expansionistiska överslag begränsa efterfrågan inom investeringssektorn. Här-

till kommer som motionärerna själva påpekat att ett undantagande från skatteplikt av investeringsvaror skulle förorsaka avsevärda komplikationer. Dessa gör sig — om än med mindre styrka — gällande även om man som motionärerna förordat använder sig av ett restitutionsförfarande. Utskottet avstyrker med det anförda bifall till motionerna I: 286 och II: 518.

Beträffande beskattningens utformning i fråga om byggnadsvarorna vill utskottet inte bestrida, att en viss snedbelastning uppstår genom att skatten på s. k. förbearbetade varor utgår på varornas värde medan däremot — då arbetet utförs på byggnadsplatsen — skatten endast kommer att träffa råmaterialet, i den mån detta är skattepliktigt. Såvitt utskottet kunnat finna torde dock konsekvenserna härav i regel bli av begränsad art; genom den rationalisering som möjliggöres genom användning av förbearbetade eller monteringsfärdiga detaljer torde så mycket vara att vinna, att skillnaden i varuskattehänseende i varje fall inte torde föranleda någon att övergå till annat byggnadssätt. I dagens läge torde andra faktorer än varuskatten bli avgörande för valet av arbetsmetoder. Utskottet, som anser att utvecklingen på förevarande område bör följas med vaksamhet, finner sig böra avstyrka motionerna I: 406 och II: 517.

Enligt 18 § 3 mom. gäller särskilda bestämmelser för rörelse, i vilken ingår tillhandahållande av monteringsfärdiga trähus. I sådant fall skall skatten, i vad avser tillhandahållande och uttag ur rörelsen av sådana hus, beräknas allenast å 70 procent av den eljest skattepliktiga omsättningen. I den från Aktiebolaget Lättbetong inkomna skriften hemställes att *monteringsfärdiga lättbetonghus* erhåller samma behandling i varuskattehänseende som trähus.

Utskottet finner inte skäl att i anledning av den inkomna skriften föreslå däri ifrågasatt utvidgning av 18 § 3 mom. varuskatteförordningen.

I motionerna I: 282 av herr Hagberg och II: 355 av herr Regnéll framställes yrkande om utvidgning av undantagen från skatteplikt såvitt avser *fartyg*. Sålunda hemställes att bogserbåtar, bärgningsbåtar och livräddningskryssare — oberoende av storleken — undantas från skatteplikt liksom sådana till fartyg i varuskatteförordningens mening icke hänförliga hjälpmedel såsom flodsprutor, pontonkranar och liknande.

I anledning härav vill utskottet erinra om att 1959 års riksdag hade att ta ställning till ett motsvarande yrkande om undantag från skatteplikt. Riksdagen ansåg emellertid inte tillräckliga skäl föreligga att tillstyrka bifall till då väckta motioner om dylika undantag. Såvitt utskottet kunnat finna föreligger ej sådana skäl, som bör föranleda riksdagen till ett ändrat ställningstagande i denna fråga. Utskottet avstyrker således nämnda motionsyrkande.

Utskottet övergår härefter till frågan om beskattningen av *böcker, tid-*

ningar och tidskrifter m. m. Enligt 10 § 1 mom. punkten 7 i varuskatteförordningen är från skatteplikt undantagna allmänna nyhetstidningar, liksom periodiskt utgivna medlemsblad, personaltidningar och liknande publikationer, dock endast i den mån dessa publikationer tillhandhålls utan avgift. Enligt anvisningarna gäller undantaget för allmänna nyhetstidningar sådana publikationer av dagspresskaraktär som utkommer med minst ett nummer i veckan. I fråga om övriga publikationer gäller som villkor för skattefrihet att de enligt utgivningsplan utkommer med normalt minst fyra nummer om året. Böcker ingår däremot i det skattepliktiga området.

I motionerna I: 198 av herrar Alexanderson och Ragnar Bergh samt II: 361 av herr Björkman m. fl. yrkas skattefrihet för böcker och musikalier. I motionerna I: 285 av fru Gärde Widemar samt II: 356 av herrar Kollberg och Ståhl yrkas skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i syfte att undanta tidningar och tidskrifter från skatteplikt. I motionerna I: 1 av herr Källqvist och II: 8 av herr Rydén återigen hemställs bl. a. att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning rörande skattefrihet för författares och tonsättares verk. Slutligen yrkas i motionen II: 86 av herr Gustafsson i Borås att publikationer, som är organ för ideella, nykterhets- och kristna organisationer m. fl., skall undantas från skatteplikt, även då särskild avgift erlägges för publikationerna.

I anledning av sistnämnda yrkande får utskottet erinra om att 1959 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om en utredning och undersökning av de skattetekniska förutsättningarna för att från allmän varuskatt undantaga även periodiska publikationer med politiskt, religiöst, vetenskapligt, fackligt eller annat ideellt syfte. Enligt vad utskottet erfarit har Kungl. Maj:t för avsikt att till årets riksdag framlägga proposition i ämnet. Under sådana förhållanden anser utskottet skäl inte föreligga till förnyad riksdagsskrivelse. Motionen II: 86 torde med detta få anses besvarad.

Beträffande yrkandet om utredning i syfte att tidningar och tidskrifter över huvud taget skall undantas från skatteplikt får utskottet framhålla, att enligt vad hittillsvarande erfarenheter ger vid handen nämnvärda svårigheter inte förelegat, då det gällt att avgränsa nyhetstidningar från övriga tidningar och tidskrifter. I princip anser utskottet att andra tidningar och tidskrifter än nyhetstidningar i likhet med andra varor bör omfattas av varuskatten; endast om tidningen eller tidskriften har karaktär av medlemsblad eller organ för någon ideell organisation kan en utvidgning av det skattefria området vara motiverad. Utredning av sistnämnda fråga är som förut nämnts begärd av riksdagen. Utskottet anser sig således böra avstyrka yrkandet i motionerna I: 285 och II: 356. Inte heller kan utskottet tillstyrka yrkandena om skattefrihet för böcker och musikalier. Ett dylikt undantag skulle vara ägnat att medföra svårbemästrade gränsdragningsproblem och vålla olägenheter ur redovisnings- och kontrollsynpunkt.

I motionerna I: 1 av herr Källqvist och II: 8 av herr Rydén har upptagits frågan om skattefrihet för *konstnärers alster* inom måleriet, grafiken och skulpturen. Samma fråga har behandlats i den av Konstnärernas riksorganisation ingivna skriften. I anslutning härtill får utskottet uttala att enligt utskottets uppfattning vissa skäl talar för att konstnärliga alster inom de i motionerna berörda områdena undantas från skatteplikt när de första gången säljs av upphovsmannen. Däremot anser utskottet inte att sådana verk bör vara undantagna från skatteplikt då de säljs inom den reguljära konsthandeln eller eljest under mer butiksmässiga former. Utskottet förutsätter därför att Kungl. Maj:t, som med stöd av 10 § 2 mom. varuskatteförordningen torde kunna meddela erforderliga undantag från skatteplikt på föreliggande område, vidtar åtgärder för tillgodoseende av motionärernas syfte.

I fråga om *vissa hjälpmedel åt handikappade* föreligger motionsyrkanden om skattefrihet. Således hemställs i motionerna I: 115 av herr Edström m. fl. och II: 146 av fröken Höjer m. fl., att proteser och stödjebandage, för vilka statsbidrag utgår, undantas från varuskatt. I motionen II: 534 av herrar Svensson i Ljungskile och Wedén föreslås skattefrihet för tekniska och kulturella hjälpmedel som i rörelseuppövande eller andra läketerapeutiska syften användes av invalider. Slutligen yrkas i motionerna I: 289 av herrar Sigfrid Larsson och Svanström och II: 359 av herr Antonsson m. fl. skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran att Kungl. Maj:t förordnar om skattefrihet för nyssnämnda slag av hjälpmedel.

Ett bifall till sist berörda motionsyrkanden skulle innebära ett avsteg från den princip enligt vilken förordningen om allmän varuskatt utformats, nämligen att undantag från skatteplikt inte skall tillkomma någon viss köparkategori utan gälla generellt oavsett köparens ställning. Över huvud taget gäller att ett genomförande av de i motionerna ifrågasatta undantagen från skatteplikt skulle medföra betydande redovisnings- och kontrolltekniska olägenheter. Enligt utskottets mening bör de handikappade medborgarnas behov av bistånd vid anskaffande av nödvändiga hjälpmedel tillgodoses i annan ordning. Utskottet avstyrker med det anförda de föreliggande motionsyrkandena om skattefrihet för ifrågavarande hjälpmedel.

I de likalydande motionerna I: 203 av herr Ferdinand Nilsson m. fl. och II: 246 av herr Larsson i Hedenäset m. fl. har bl. a. hemställts att *prisreglerade jordbruksprodukter* skall undantas från den allmänna varubeskattningen. Till stöd för yrkandet har anförts, att jordbruksavtalet och införandet av den allmänna varuskatten förorsakat ett betydande köpmotstånd hos konsumenterna och att det i sista hand är jordbrukarna, som får vidkännas förluster härigenom.

Ett undantagande av de prisreglerade jordbruksvarorna från beskattningen skulle, såsom framhölls i propositionen nr 162 till 1959 års riksdag, medföra ett skattebortfall av 70 milj. kronor per skatteprocent. Ett skattebortfall av denna storleksordning anser sig utskottet inte kunna förorda. Härtill kommer att de prisreglerade livsmedelsprodukterna normalt säljs av rörelseidkare, som även tillhandahåller andra varor. Att skilja försäljningen av skattefria varor i den omfattning varom här är fråga från den övriga försäljningen skulle medföra betydande olägenheter och kostnader för rörelseidkarna och försvåra skattekontrollen. Vad slutligen angår det marknads-mässiga köpmotstånd, som varuskatten enligt motionärernas mening förorsakat, vill utskottet endast erinra om de särskilda åtgärder som vidtagits för att begränsa varuskattens verkningar för vissa konsumentgrupper. Utskottet anser sig således inte kunna tillstyrka bifall till yrkandet i motionerna I: 203 och II: 246 om skattefrihet för prisreglerade jordbruksvaror.

I de likalydande motionerna I: 288 av herr Kronstrand och II: 358 av herr Ågren m. fl. hemställes, under framhållande bl. a. att den allmänna varuskatten inte omfattar exportvaror, att restitution av sådan skatt måtte ske vid försäljning av *guldsmesvaror* till utländska turister på samma sätt som sker i fråga om försäljningsskatten på sådana varor.

Den som är skattskyldig enligt förordningen om försäljningsskatt kan under vissa förutsättningar sälja enligt förordningen skattepliktiga varor till utländska turister utan att skattskyldighet inträder. Förutsättningen härför är att han med stöd av en av tullmyndigheten påtecknad utgående varuanmälan kan styrka att varan utförts ur riket. Det är sålunda icke fråga om restitution av skatt i egentlig mening utan om en exportförsäljning, där likviden erlägges inom landet.

Vad nu sagts bör äga tillämpning jämväl i fråga om den allmänna varuskatten. Därest skattskyldig till sådan skatt medelst av tullmyndighet påtecknad utgående varuanmälan kan styrka, att försåld vara utförts ur riket, bör han vid beräkning av sin skattepliktiga omsättning vid redovisningen av allmän varuskatt kunna göra avdrag för värdet av den sålunda verkställda exportförsäljningen.

Under hänvisning till det anförda finner utskottet, att sistnämnda motioner icke bör föranleda särskild åtgärd.

I de likalydande motionerna I: 282 av herr Hagberg och II: 355 av herr Regnéll framhålls, att enligt anvisningarna till 1 § förordningen om allmän varuskatt försäljning av *varor för bruk å fartyg i utrikes trafik* är att jämställa med export och därmed skattefri. Ett av departementschefen i propositionen nr 162/1959 gjort uttalande om att skattefriheten för fartyg icke inbegriper lösa inventarier, förråd av förbrukningsartiklar och liknande, strider enligt motionärernas mening mot ovannämnda anvisning till för-

ordningen och har därjämte förorsakat att ovisshet råder, när och i vilken omfattning varuskatt skall utgå å varor avsedda för bruk å fartyg i utrikes trafik. Enär skattefriheten härvidlag bör vara generell och omfatta även lösa inventarier, förrådsartiklar och livsförnödenheter och gälla jämväl varor, som tillhandahålles från rederiets förråd, och varor, som rederiet självt tillverkat, hemställer motionärerna, att sista meningen i anvisningen till 1 § varuskatteförordningen erhåller ändrad lydelse av innebörd att försäljning av alla slag av varor för bruk å fartyg eller luftfartyg i utrikes trafik är att jämställa med export.

Enligt vad utskottet erfarit har riksskattenämnden den 22 mars 1960 meddelat anvisning till ledning för beskattningsmyndigheterna angående tolkningen i varuskattehänseende av begreppet fartyg och fartygstillbehör, m. m. I denna anvisning uttalas, att skattefriheten jämlikt 10 § 1 mom. punkt 5 varuskatteförordningen för fiskefartyg och andra fartyg med en nettodräktighet av minst 20 registerton bör omfatta även fartygstillbehör. Härunder bör enligt riksskattenämndens åsikt falla, dels fast inredning, dels föremål som har samband med fartygs sjövärdighet, navigation och säkerhet, såsom ankare, flaggor, signalställ och annan signalmateriel, lanternor, livräddningsmateriel, nautisk utrustning, rigg, segel, kapell och presenningar, dels ock reservdelar och material för fartygs underhåll och reparation, såsom smörjmedel, rostskyddsmedel och färger av olika slag.

Beträffande varor avsedda för bruk å fartyg i utrikes trafik uttalas vidare i anvisningen, att skattefrihet bör gälla alla förbrukningsartiklar vilka levereras till fartyg som utklararats för resa till utrikes ort, samt för all annan utrustning, som levereras till fartyg som huvudsakligen går eller avses skola gå i utrikes trafik. Riksskattenämnden har härvidlag även beaktat, att rederi, som bedriver internationell sjöfart, kan inköpa och upplägga varor i lager, varifrån varorna senare levereras till rederiets olika fartyg. Då i sådana fall leverantörerna till rederiet i regel saknar möjlighet att avgöra om i och för sig skattepliktiga varor är avsedda för fartyg i utrikes eller inrikes trafik uttalas i anvisningen, att sådant rederi varom här är fråga bör i varuskattehänseende kunna behandlas som återförsäljare. I denna egenskap kan rederiet skattefritt inköpa varor till eget lager och självt svara för redovisningen av skatten för sådana varor, vilka uttages från lagret för skattepliktigt ändamål.

Enligt utskottets mening synes syftet med motionsyrkandena i huvudsak vara tillgodosett med den av riksskattenämnden meddelade anvisningen. Utskottet har därför icke funnit skäl föreligga att tillstyrka den begärda författningsändringen.

Varuskatten träffar såsom tidigare antytts all slags konsumtion, oavsett om konsumenten är en enskild person, ett företag eller något statligt eller

kommunalt organ. Med *konsument* förstås den som förvärvar eller uttar ur rörelse vara för annat ändamål än

- a) yrkesmässig återförsäljning eller servering eller
- b) användning såsom material vid yrkesmässig tillverkning av varor för avsalu, vid fabriksmässig tillverkning av byggnadsvaror eller vid yrkesmässigt utförande av tjänsteprestationer på varor.

Efter motsvarande grunder avgöres vem som är konsument av tillhandahållen tjänsteprestation.

Utövare av personliga tjänster, däribland tandläkare, är att hänföra till konsumenter vid förvärv av varor för sin verksamhet.

Frågan om innebörden av konsumentbegreppet har berörts i några motioner.

Sålunda har i motionerna I: 427 av herr Sveningsson och II: 519 av herr Magnusson i Tumhult yrkats att brukare av jordbruksfastighet som producenter jämställas med utövare av rörelse i fråga om sådana varor, som inte redan är undantagna i varuskatteförordningen. Motionärerna framhåller att då det gäller rörelse skall varuskatt inte uttas på sådana varor, som är att betrakta som råvaror eller användes i varuhanteringen såsom exempelvis emballage e. dyl. I fråga om förvärvskällan jordbruksfastighet däremot är utövarna enligt motionärernas mening konsumenter, varför alla leveranser till jordbruket blir skattepliktiga med undantag av de särskilda i 10 § uppräknade varuslagen. Skillnaden i skattehänseende uppstår därför beroende på om verksamheten är binäring till jordbruk eller är att betrakta som självständig rörelse. Liknande synpunkter framhålles i motionen II: 247 av herrar Antby och Rimås vari yrkas skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i syfte att förnödenheter som är erforderliga för jordbruksdriften skall undantas från skatteplikt till varuskatt.

I och för sig är det riktigt som motionärerna påpekat att vid utformningen av lagstiftningen på varuskatteområdet viss åtskillnad åsyftats mellan å ena sidan jordbrukare och å andra sidan trädgårdsmästare, fruktodlare m. fl., som producerar trädgårds- och jordbruksprodukter, då det gäller inköp av förnödenheter för driften. I praktiken torde dessa vara av underordnad betydelse i flertalet fall; den viktigaste råvaruförsörjningen är uttryckligen undantagen från skatteplikt. Vad övriga förnödenheter angår torde de skillnader som föreligger vara motiverade av praktiska skäl. Skulle erfarenheterna av de nuvarande reglernas tillämpning ge vid handen att de leder till en kraftigare snedvridning av konkurrensförhållandena mellan nämnda producentgrupper förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t framlägger förslag om sådan ändring av bestämmelserna att en ökad likformighet nås. Härmed torde motionen II: 247 samt de likalydande motionerna I: 427 och II: 519 få i denna del anses besvarade.

Frågan om konsumentbegreppets innehåll behandlas också i motionen II: 525 av herr Nordgren. Däri har motionären yrkat att *tandvårdsmaterial* uttryckligen undantas från skatteplikt. Enligt motionärens uppfattning är det oklart huruvida varuskatt skall uttas vid försäljning av material till tandläkare och för varor som tandläkare tillhandahåller i samband med tandvård.

I anledning härav får utskottet erinra om att tandläkare är konsument i avseende på material, som han inköper för användning vid utförande av tandvård. Därav följer att varuskatt skall uttas vid försäljning till honom, oavsett om fråga är om färdiga varor, halvfabrikat eller råvaror. För utförda tjänsteprestationer skall tandläkaren inte utta varuskatt oavsett om därvid användes material som bearbetats av honom själv eller av någon hos honom anställd eller som inköpts från annat håll.

Med det anförda avstyrker utskottet den i motionen II: 525 ifrågasatta författningsändringen.

Enligt 13 § förordningen om allmän varuskatt föreligger icke *skattskyldighet* bl. a. vid tillhandahållande av skattepliktiga varor och tjänsteprestationer samt uttag ur rörelse av skattepliktiga varor i allenast ringa omfattning. Skattskyldighet föreligger inte heller vid tjänsteprestation med avseende å kläder eller andra textilvaror, där den som utför prestationen icke har fast driftställe för verksamheten.

I de likalydande motionerna I: 423 av herrar Stefanson och Sunne och II: 360 av herr Nordgren m. fl. har hemställts att skattefrihet i förevarande avseende endast bör föreligga vid uttag ur rörelse av skattepliktiga varor. Motionsförslaget avser att undanröja de konkurrensmässiga och andra olägenheter, som följer av att endast vissa kategorier näringsidkare och yrkesutövare blir skattskyldiga för ifrågavarande varu- och tjänsteprestationer.

Av det ovan anförda framgår att motionärernas yrkanden innebär skärpningar av gällande bestämmelser. De i 13 § gjorda undantagen från skattskyldigheten syftar emellertid till att underlätta handhavandet av beskattningen genom att begränsa antalet skattskyldiga. I propositionen nr 162 till 1959 års riksdag uttalade departementschefen att gränsen för skattebefrielsen borde sättas vid en årsomsättning av 1 000 kr, på vilken omsättning skatten utgör omkring 40 kr. En sådan gränsdragning har enligt utskottets mening ingen betydelse ur konkurrenssynpunkt och innebär inte heller i övrigt några mer avsevärda olägenheter.

Utskottet avstyrker alltså yrkandena i motionerna I: 423 och II: 360.

Vid beräkning av en varas beskattningsvärde får avdrag icke ske för *transport-, emballage- och liknande kostnader*, vilka ingår i priset för varan. Ombesörjes transport av en vara av en gentemot säljaren fristående fraktförare är denna tjänsteprestation däremot undantagen från varubeskatt-

ning. I motionerna I: 429 av herr Virgin m. fl. och II: 523 av herr Nilsson i Svalöv m. fl. har framhållits att beskattningsvärdet blir olika om varan säljes fritt kundens ort eller fritt säljarens lager, under förutsättning att köparen i sistnämnda fall står för transportkostnaden. Transportkostnad borde därför inte inräknas i beskattningsvärdet då ett företag levererar försålda egna produkter till köparen. Dessa synpunkter har understrukits i skriften från Sveriges Köpmannaförbund vari även tillagts att i beskattningsvärdet inte heller bör ingå transportkostnad då återförsäljare levererar produkter till köparen.

Det är en vanlig företeelse att en vara levereras fritt köparen, och säljaren sålledes står för kostnaderna för transport, emballage och eventuell försäkring av varan o. d. I allmänhet utgör transportkostnaden en ringa del av varans pris och ett särskiljande av transportkostnaden skulle förorsaka större besvär och kostnader än vad vinsten skulle bli i varuskattehänseende. I andra fall återigen utgör transportkostnaderna en avsevärd del av varans värde. Enligt vad motionärerna uppgivit har vissa företag, som har stora kostnader för leveranser av tillverkade varor till konsumenterna, för avsikt att låta sin transporttjänst ombesörjas av särskilda för detta ändamål nybildade företag. Härigenom skulle de undgå att transporten varuskattebeläggas. Enligt utskottets mening är det i och för sig otillfredsställande om beskattningens utformning leder till dylika konstruktioner. Emellertid måste beaktas att ett mycket omfattande och komplicerat arbete skulle förorsakas såväl företagen som beskattningsmyndigheterna, om sådana kostnader som transportkostnader skulle undantas från varuskatteområdet. Utskottet anser det därför uteslutet att generellt undantaga dylika kostnader vid bestämmandet av beskattningsvärdet. Att behandla sådana transportkostnader, som till mer betydande del ingår i beskattningsvärdet, på annat sätt än transportkostnader i allmänhet är också ägnat att väcka betänkligheter. Alternativet att varubeskatta transporttjänster i förevarande fall synes inte heller vara fritt från vägande invändningar. Med hänsyn härtill anser sig utskottet icke kunna tillstyrka någon ändring i den riktning motionärerna önskat. Utskottet vill dock framhålla önskvärdheten av att Kungl. Maj:t följer utvecklingen i förevarande hänseende med uppmärksamhet och — om det skulle visa sig att den ifrågavarande bestämmelsen leder till mer avsevärd snedvridning av konkurrensförhållandena — föranstaltar om lämpliga åtgärder.

I de likalydande motionerna I: 427 av herr Sveningsson och II: 519 av herr Magnusson i Tumhult har även yrkats att material som användes i produktionen och inte ingår i den producerade varan skall undantas från skatteplikt samt att *verktyg, slitgods o. dyl.*, som hastigt förbrukas i pro-

duktionsprocessen, genom lämplig avgränsning mot anläggningstillgång undantags från skatteplikt.

Som närmare framgår av anvisningarna till 18 § i varuskatteförordningen hänföres till skattefritt material råvara, halvfabrikat eller annan vara, som är avsedd antingen att ingå såsom beståndsdel i förädlad eller genom sammansättning framställd vara eller förbrukas i den egentliga produktions- eller bearbetningsprocessen, såsom smörjmedel eller liknande, eller också förbrukas i varuhanteringen, t. ex. emballage. De i motionerna berörda frågorna var föremål för riksdagens ställningstagande förra året i anledning av framställning i skrivelse från Sveriges industriförbund att materialbegreppet i författningstexten skulle preciseras närmare. I skrivelsen framhölls att begreppet material, i vad avser varor som förbrukas i den egentliga produktions- och bearbetningsprocessen, borde ges samma innebörd som beteckningen slitgods. Till sådant gods hänfördes, framhöll förbundet, varor sådana som tänder till grävskopor, slipskivor, plattor och kulor i krossar samt foder till kulkrossar, infodringstegel i ugnar m. m. I anslutning härtill anfördes i reservation I till bevillningsutskottets betänkande nr 60/1959, vilken reservation låg till grund för riksdagens beslut, att det inte var ändamålsenligt att materialbegreppet i författningstexten preciseras närmare än som skett. Bedömningen av materialbegreppet måste nämligen i första hand göras med hänsyn till omständigheterna från fall till fall. Det förut-sattes tillika att riksskattenämnden vid behov skulle lämna vägledande anvisningar. Så mycket syntes emellertid stå klart, att man icke generellt kunde ge begreppet material den vidsträckta innebörd som angavs i förbundets skrivelse.

På förevarande område har riksskattenämnden den 14 mars 1960 beslutat att såsom anvisning till ledning för beskattningsmyndigheterna göra vissa uttalanden angående tolkningen av begreppet material i varuskatteförordningen. (Riksskattenämndens meddelanden avd. II nr 3 under 9). Därvid har nämnden, såvitt avser de i motionerna upptagna varuslagen, funnit sig **böra göra viss åtskillnad mellan, å ena sidan, förbrukningsverktyg (arbetsverktyg och hjälpverktyg) och, å andra sidan, tillsatsmaterial och förbrukningsmaterial.**

Tillsatsmaterialen har nämnden ansett närmast ha karaktär av råvaror och böra i varuskattehänseende jämföras med sådana och sålunda hänföres till skattefritt material. Detsamma bör i princip gälla förbrukningsmaterial, som mer eller mindre kontinuerligt åtgår i den egentliga produktions- eller bearbetningsprocessen. I fråga om förbrukningsverktyg har nämnden uttalat att sådana artiklar bör betraktas såsom skattefritt material, därest förslitningstiden (den fysiska varaktighetstiden) vid normalt utnyttjande uppenbarligen icke uppgår till mer än en å två veckor. Artiklar

med längre normal varaktighetstid bör icke hänföras till material utan till skattepliktiga verktyg.

I förevarande sammanhang har riksskattenämnden understrukit att det inte är möjligt att ernå en strikt eller entydig avgränsning av vad som är att hänföra till skattefritt material. Detta måste i viss utsträckning bli en bedömningsfråga från fall till fall. Nämnden har emellertid ansett att det i allt väsentligt borde vara möjligt att utifrån de av nämnden angivna riktlinjerna och med beaktande i det enskilda fallet av varans art och beskaffenhet, dess användning, köparens verksamhet eller ock med ledning av inhämtade uppgifter kunna avgöra frågan på nöjaktigt sätt. Såsom ytterligare vägledning har i särskild bilaga till anvisningen givits exempel på varor, vilka bör hänföras till skattefritt material, ävensom exempel på varor, vilka icke bör hänföras till sådant material.

Utskottet vill först erinra om det förut återgivna uttalandet under förarbetena till lagstiftningen att förevarande spörsmål borde bedömas från fall till fall. Med hänsyn till de skiftande förhållandena torde det knappast heller vara lämpligt att i lagstiftningen göres en mer detaljerad avgränsning av materialbegreppet. På grund härav ansågs vid förordningens utformning av närmare avgränsningen böra ske i rättstillämpningen.

Genom de av riksskattenämnden meddelade anvisningarna på detta område har vissa riktlinjer uppdragits rörande tolkningen av materialbegreppet. Dessa anvisningar, som i och för sig inte är bindande för taxeringsmyndigheterna, ger uttryck för riksskattenämndens tolkning av ifrågavarande författningsbestämmelse. Givetvis kan olika meningar råda rörande den rätta innebörden av materialbegreppet. Då det inte ankommer på utskottet att tolka innebörden av gällande författning, anser sig utskottet inte böra göra något uttalande i frågan. Icke heller bör enligt utskottets mening någon ändring av författningstexten vidtagas i den av motionärerna önskade riktningen.

Enligt 12 § 2 mom. varuskatteförordningen gäller beträffande *skattskyldigheten för handelsbolag och kommanditbolag* samt liknande företag att varje delägare är skattskyldig i förhållande till sin andel i företaget. Då taxering till allmän varuskatt jämlikt 26 § i förordningen skall äga rum i den skattskyldiges hemortskommun, måste redovisning av varuskatt beträffande företag av nu nämnt slag med delägare, bosatta i skilda kommuner, ske i var och en av dessa kommuner.

I de likalydande motionerna I: 295 av herr Ebbe Ohlsson och II: 364 av herr Darlin m. fl. har yrkats sådan ändring av varuskatteförordningen att ifrågavarande företag får rätt att bli taxerade i en kommun oberoende av delägarnas hemortsrätt. Liknande yrkande framställs i de likalydande motionerna I: 427 av herr Sveningsson och II: 519 av herr Magnusson i Tumhult.

Ändringen bör enligt sistnämnda motionärer få den innebörden att redovisningsskyldighet för varuskatt för handels- och kommanditbolag skall åvila bolaget som sådant.

Utskottet vill erinra om att regeln om skattskyldighet för delägare i handelsbolag och liknande är en följd av att beskattningsförfarandet i fråga om varuskatten anknutits till förfarandet vid inkomstbeskattningen. Denna samordning får anses medföra väsentliga fördelar ur olika synpunkter, och utskottet anser inte tillräckliga skäl föreligga att föreskriva särskilda skattskyldighetsbestämmelser för handels- och kommanditbolag och därmed likställda företag. Utskottet vill emellertid erinra om att förevarande fråga varit föremål för uppmärksamhet inom riksskattenämnden. Taxeringsintendenterna i länen har med anledning härav från nämndens kansli tillställts en den 27 januari 1960 dagtecknad skrivelse, vari ett förenklat redovisningsförfarande rekommenderats i fråga om varubeskattningen för handels- och kommanditbolag m. fl. Med vad sålunda förekommit torde syftet med de i frågan väckta motionerna i huvudsak vara tillgodosett.

Enligt bestämmelser i förordningen om allmän varuskatt skall andra skattskyldiga än jordbrukare för varje redovisningsperiod om två månader avlämna deklaration rörande sin skattepliktiga omsättning och samtidigt därmed inbetala den preliminära skatt, som belöper på den deklarerade skattepliktiga omsättningen. Detta skall fullgöras senast den 18 i månaden efter utgången av varje redovisningsperiod. För jordbrukare fastställs den skattepliktiga omsättningen i samband med den årliga inkomsttaxeringen, och varuskatten påföres debetsedeln för slutlig skatt. Någon ersättning utgår inte till skattskyldig för bestyret med redovisningen och skatteinbetalningen.

I de likalydande motionerna I: 287 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II:357 av herr Kollberg m. fl. har hemställts att skattskyldig såsom *ersättning för arbetet med uppbörden* och redovisningen av skatten skall äga tillgodoföra sig visst avdrag vid inbetalningen av preliminär allmän varuskatt. Därjämte har i de likalydande motionerna I: 203 av herr Ferdinand Nilsson m. fl. och II: 246 av herr Larsson i Hedenäset m. fl. yrkats att skälig ersättning skall utgå till företagare, som har att redovisa varuskatt.

Näringsidkare och andra, som är skyldiga att inleverera skatter och avgifter till det allmänna, äger enligt gällande författningar inte rätt till ersättning för det besvär och de omkostnader, som är förenade därmed. Den som skall inbetala skatten till statsverket är dock oförhindrad att göra skattemedlen räntebärande intill dess de skall inlevereras och själv tillgodoföra sig räntan. Det torde vidare höra framhållas att de eventuella extra kostnader, som skatteredovisningen medför, är att hänföra till sådana driftkostnader, för vilka näringsidkaren erhåller täckning genom prissätt-

ningen på de varor eller tjänstestationer han tillhandahåller. Av den reservation till bevillningsutskottets betänkande nr 60, som låg till grund för 1959 års riksdagsbeslut rörande den allmänna varuskatten, framgår också att de av skatten föranledda merkostnaderna inte var avsedda att i första hand drabba näringsidkarna utan konsumenterna. I den utsträckning det ansetts erforderligt har konsumenterna genom andra åtgärder erhållit kompensation för varuskattens prisförhöjande verkningar.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till de inbördes likalydande motionerna I: 287 och II: 357 samt I: 203 och II: 246 i vad desamma avser ersättning för arbetet med redovisning och uppbörd av varuskatt.

I de likalydande motionerna I: 427 av herr Sveningsson och II: 519 av herr Magnusson i Tumhult framhålles, att av riksskattenämnden meddelade anvisningar angående tillämpningen av vad i *övergångsbestämmelserna* till varuskatteförordningen stadgas beträffande före den 16 oktober 1959 slutna skriftliga avtal däri vederlaget blivit till beloppet fastställt medför, att inom affärslivet vanligen förekommande slutliga avtal, som haft form av skriftlig bekräftelse på muntlig order eller muntligt anbud liksom också skriftliga avtal där å-pris, men ej kvantitet, under viss tid bundits, ställes utanför den skattefrihet, som *övergångsbestämmelserna* annars innebär. Under åberopande av att nämndens tolkning medfört osäkerhet inom affärslivet och kan komma att leda till processer hemställer motionärerna, att riksdagen måtte uttala att ifrågavarande *övergångsbestämmelser*, såvitt avser skriftligt avtal, måtte givas den innebörden att en praktisk anpassning sker till gängse handelskutym.

Riksskattenämnden har den 17 december 1959 och den 19 januari 1960 meddelat anvisningar till ledning för beskattningsmyndigheterna i förevarande spörsmål. Nämnden har därvid uttalat, att skriftligt avtal bör anses föreligga endast om båda de avtalsslutande parterna skriftligen bundit sig vid avtalet, och att detta från båda parternas sida bör ha skett före den 16 oktober 1959 för att avtalet skall kunna åberopas för skattefrihet. Härvid bör dock icke erfordras en av båda parterna undertecknad köpehandling utan det bör vara tillfyllest om från vardera sidan en skriftlig viljeförklaring föreligger, såsom svar i skriftlig form på skriftlig order eller skriftligt anbud. Har endast ena parten skriftligen bundit sig vid avtalet eller har endast ena parten före den 16 oktober 1959 undertecknat skriftligt avtal bör avtalet icke kunna åberopas för skattefrihet jämlikt *övergångsbestämmelserna* till varuskatteförordningen.

Beträffande föreskriften om att vederlaget skall ha blivit till beloppet fastställt har riksskattenämnden uttalat, att detta bör anses innefatta krav på att i avtalet finnes angivet antingen ett fixt pris eller kvantitet och å-pris. Bestämt vederlag bör dock anses föreligga även om kvantitetsangivelsen är

försedd med cirka-klausul eller därmed jämförlig klausul om tillåten mindre avvikelse från den angivna myckenheten, så ock om avtalet innehåller bestämda prisangivelser med prisklausuler anknutna till officiella index, såsom socialstyrelsens löneindex eller kommerskollegii partiprisindex eller — beträffande arbetskostnad vid entreprenadarbeten — till inom branschen gällande kollektivavtal. Är vederlaget däremot angivet på ett mera obestämt sätt, exempelvis anknutet till det å leveransdagen gällande priset, eller ock avtalet innehåller prisklausul som innebär att priset anknutits till leveransdagens pris bör vederlaget icke anses blivit till beloppet fastställt.

Det i förevarande övergångsbestämmelser uppställda kravet på skriftligt avtal får anses ha tillkommit i syfte att förhindra ett otillbörligt utnyttjande av den skattefrihet som bestämmelserna erbjuder. Redan härav följer att bestämmelserna måste ges en strikt tolkning. Utifrån dessa synpunkter synes det väl motiverat att kräva skriftlig dokumentation från båda de avtalslutande parterna. Härutinnan må även beaktas det krav om registrering av ingångna skriftliga avtal hos generaltullstyrelsen, som i samma övergångsbestämmelser föreskrivits för att skattefrihet skall kunna åtnjutas vid s. k. direktimport. Mot bakgrunden härav har utskottet icke funnit anledning att i denna tolkningsfråga göra något särskilt uttalande eller att föreslå någon ändring i författningen.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

- 1) de likalydande motionerna I: 198 av herrar Alexander-son och Ragnar Bergh samt II: 361 av herr Björkman m. fl.,
- 2) de likalydande motionerna I: 285 av fru Gärde Widemar samt II: 356 av herrar Kollberg och Ståhl,
- 3) de likalydande motionerna I: 406 av herr Hagberg m. fl. och II: 517 av herr Kollberg m. fl.,
- 4) de likalydande motionerna I: 287 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II: 357 av herr Kollberg m. fl.,
- 5) de likalydande motionerna I: 203 av herr Ferdinand Nilsson m. fl. och II: 246 av herr Larsson i Hedenäset m. fl.,
 - a) såvitt motionerna avser ersättning för skatteredovisningen,
 - b) såvitt motionerna avser skattefrihet för prisreglerade jordbruksvaror,
- 6) de likalydande motionerna I: 286 av herr Hagberg m. fl. och II: 518 av herr Kollberg m. fl.,
- 7) de likalydande motionerna I: 282 av herr Hagberg och II: 355 av herr Regnéll,

a) såvitt motionerna avser skattefrihet för bogserbåtar, bärgningsbåtar, flodsprutor m. m.

b) såvitt motionerna avser varor, som brukas å fartyg i utrikes trafik,

8) de likalydande motionerna I: 115 av herr Edström m. fl. och II: 146 av fröken Höjer m. fl.,

9) motionen II: 534 av herrar Svensson i Ljungskile och Wedén,

10) de likalydande motionerna I: 289 av herrar Sigfrid Larsson och Svanström samt II: 359 av herr Antonsson m. fl.,

11) de likalydande motionerna I: 427 av herr Sveningsson och II: 519 av herr Magnusson i Tumhult,

a) såvitt motionerna avser den skattemässiga behandlingen av förbrukningsartiklar i produktionen,

b) såvitt motionerna avser skattefrihet för förnödenheter, som är erforderliga för jordbruksdrift,

c) såvitt motionerna avser förtydligande av övergångsbestämmelserna,

d) såvitt motionerna avser deklarationsskyldighet för handels- och kommanditbolag,

12) motionen II: 247 av herrar Antby och Rimås,

13) de likalydande motionerna I: 1 av herr Källqvist och II: 8 av herr Rydén,

14) de likalydande motionerna I: 288 av herr Kronstrand och II: 358 av herr Ågren m. fl.,

15) de likalydande motionerna I: 295 av herr Ebbe Ohlsson och II: 364 av herr Darlin m. fl.,

16) de likalydande motionerna I: 423 av herrar Stefan-son och Sunne samt II: 360 av herr Nordgren m. fl.,

17) de likalydande motionerna I: 429 av herr Virgin m. fl. och II: 523 av herr Nilsson i Svalöv m. fl.,

18) motionen II: 86 av herr Gustafsson i Borås, ävensom

19) motionen II: 525 av herr Nordgren,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 13 maj 1960

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Snygg, Spetz, Jansson, Söderquist, Bengtson, Oscar Carlsson och Torsten Mattsson*; samt

från a n d r a kammaren: herrar Sundström, Nilsson i Svalöv, Kollberg, Allard, Vigelsbo*, Kärrlander, Magnusson i Borås, Wiklund, Engkvist och Rydén.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *Hagberg, Spetz, Söderquist, Bengtson, Torsten Mattsson, Nilsson* i Svalöv, *Kollberg, Vigelsbo, Magnusson* i Borås och *Rydén*, vilka anförde och hemställt följande.

1. *ang. tryckta skrifter* (10 § 1 mom. 7)

10 § 1 mom. 7) innebär att andra tryckta skrifter än allmänna nyhetstidningar och vissa publikationer som tillhandahålles utan avgift skall drabbas av varuskatt.

Varuskatt på tryckta skrifter bör enligt vår mening icke uttagas. En sådan beskattning måste inverka menligt på den fria opinionsbildningen. Vad angår beskattning av böcker ter sig en sådan ur allmänt kulturell synpunkt olycklig. Bland annat drabbar den skol- och utbildningsväsendet.

Tryckta skrifter och musikalier bör undantagas från beskattning.

Med hänsyn till vad här anförts anser vi att utskottet under punkterna 1) och 2) bort hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 198 av herrar Alexanderson och Ragnar Bergh samt II: 361 av herr Björkman m. fl. samt de likalydande motionerna I: 285 av fru Gärde Widemar samt II: 356 av herrar Kollberg och Ståhl måtte besluta

dels att 10 § 1 mom. 7) varuskatteförrordningen skall erhålla följande lydelse:

»7. Tryckta skrifter och musikalier.»

dels att sista stycket i anvisningarna till 10 § nämnda förrordning skall utgå.

2. *ang. fabriksmässigt tillverkade byggnadsvaror* (12 §)

Den som fabriksmässigt tillverkar byggnadsvaror är skattskyldig i vad avser denna tillverkning. För den som på arbetsplatsen låter iordningställa dylika förbearbetade byggnadsvaror — till vilka i stor utsträckning icke skattepliktigt material kommer till användning — erhålles en skatteförmån,

enär skatt ej uttages på sagda material och ej heller på arbetslöner, transport- och administrationskostnader m. m. Beskattningen verkar därigenom hämmande för den rationalisering och förbilligande av byggnadsproduktionen som erbjudes genom den fabriksmässiga förbearbetningen.

Utskottets majoritet finner det i och för sig obestridligt att viss snedbelastning uppstår genom denna beskattning. Konsekvenserna härav finner emellertid utskottsmajoriteten vara av begränsad art med hänsyn till den rationalisering som möjliggöres genom användningen av förbearbetade eller monteringsfärdiga detaljer. Vi finner det i hög grad anmärkningsvärt att utskottet icke beaktat den negativa effekten av beskattningen, vilken i utlandet visat sig medföra ytterst allvarliga konsekvenser för betong- och betongvaruindustrin. Så har t. ex. i Finland denna industri drabbats utomordentligt hårt av en beskattning av denna art.

De nu angivna olikformigheterna kan undvikas genom att företag med fabriksmässig tillverkning av förbearbetade byggnadsvaror — såsom färdigblandad betong, betongelement, beläggningsmassor, färdiga byggnadsdelar såsom kök och badrum — jämföras med byggmästare vid sina inköp, d. v. s. hänföres till konsumenter och att monteringsfärdiga lättbetonghus erhåller samma behandling i varuskattehänseende som trähus.

Med hänsyn till vad här anförts anser vi, att utskottet under punkten 3) bort hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 406 av herr Hagberg m. fl. och II: 517 av herr Kollberg m. fl. måtte besluta

dels att 12 § 1 mom. varuskatteförordningen skall erhålla följande lydelse:

»1 mom. Skattskyldighet åvilar, med de undantag som i 13 § sägs,

- a) den som yrkesmässigt försäljer skattepliktig vara,
- b) den som yrkesmässigt utför eller ombesörjer utförande av skattepliktig tjänsteprestation för tillhandahållande av sådan vara eller tjänsteprestation till förbrukare (konsument) så ock för uttag ur rörelsen av skattepliktig vara.»

dels att anvisningarna till 12 § nämnda förordning skall ha följande lydelse:

»Frågan huruvida *yrkesmässighet* — försäljning av personlig lösegendom. Tillhandahållande av kost — skattskyldighet för entreprenören.

Vid försäljning i *kommission* — försäljas å auktionen.

Med *konsument* förstås den som förvärvar vara för annat ändamål än yrkesmässig återförsäljning eller servering eller användning såsom material (se härom anvisningarna till 18 §) vid yrkesmässig tillverkning av varor för avsalu eller vid yrkesmässigt utförande av tjänsteprestationer med avse-

ende å varor, dock att den som fabriksmässigt tillverkar förbearbetade byggnadsvaror skall anses såsom konsument i fråga om inköp för sådan tillverkning. Efter motsvarande grunder avgöres om den, åt vilken tjänsteprestation tillhandahålles, är att anse som konsument. Eftersom fastighet icke är att hänföra till vara, följer av det sagda att byggmästare, byggnadshantverkare och liknande äro att anse såsom konsumenter vid förvärv av andra varor för sin verksamhet än de i näst föregående stycke angivna förbearbetade byggnadsvarorna.

På motsvarande sätt äro utövare av personliga tjänster, exempelvis frisörer men även läkare och tandläkare, att hänföra till konsumenter.

I fråga om icke-yrkesmässigt — upplagan till utgivaren.

Försäljning till konsument — tillhandahållande av tjänsteprestation.

Med *uttag* ur rörelse förstås i 12 § varje ianspråktagande av vara för annat ändamål än yrkesmässig återförsäljning eller servering eller användning såsom material vid yrkesmässig tillverkning av varor för avsalu eller vid yrkesmässigt utförande av tjänsteprestationer med avseende å varor. Till uttag hänföres således icke endast ianspråktagande av varor för personligt ändamål utan även exempelvis överföring av en skrivmaskin från en skrivmaskinsförsäljares lager för användning på hans kontor.»

dels ock att 18 § 3 mom. varuskatteförordningen skall erhålla följande lydelse:

»3 mom. För rörelse, i vilken ingår tillhandahållande av monteringsfärdiga trähus eller lättbetonghus skall skatten, i vad avser tillhandahållande och uttag ur rörelse av sådana hus, beräknas allenast å 70 procent av den eljest skattepliktiga omsättningen.»

3. ang. ersättning till näringsidkare för bestyret med uppbörd och redovisning av skatten (46 och 49 §§).

De skattskyldiga bör tillerkännas ersättning av statsmedel för uppbörden och redovisningen m. m. av varuskatt. Genom sitt sysslande med varuskatten fullgör de skattskyldiga en statlig funktion. Uppbörden som näringsidkarna ombesörjer är sålunda en till dem delegerad förvaltningsmässig uppgift och bör icke betraktas som en kostnad för rörelsen.

Utskottets majoritet anser emellertid att de av skatten föranledda merkostnaderna inte är avsedda att i första hand drabba näringsidkarna utan konsumenterna.

Detta medför en allmän prishöjning utöver vad som föranledes av själva skatten. En sådan effekt bör statsmakterna undvika. Även ur näringsidkarens och konsumentens synpunkt är ett dylikt förfarande otillfredsställande. En skälig ersättning bör sålunda lämnas de skattskyldiga av statsverket.

Med hänsyn till vad här anförts anser vi, att utskottet under punkterna 4) och 5 a) bort hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I:287 av fru Hamrin-Thorell m. fl. och II:357 av herr Kollberg m. fl. samt I:203 av herr Ferdinand Nilsson m. fl. och II:246 av herr Larsson i Hedenäset m. fl. måtte besluta, att 46 § 1 och 2 mom. samt 49 § varuskatteförordningen skall erhålla följande lydelse:

46 §.

»1 mom. Preliminär allmän varuskatt förfaller till betalning den 18 i månaden närmast efter utgången av den redovisningsperiod, som skatten avser.

Vid inbetalning av preliminär allmän varuskatt må skattskyldig tillgodogöra sig kostnadsersättning genom avdrag, beräknat enligt följande grunder. För skattepliktig omsättning överstigande 4.000 kronor utgör ersättningen dels ett grundbelopp av 15 kronor, dels ock ett rörligt belopp motsvarande 3 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 4.000 kronor men ej 30.000 kronor, 0,5 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 30.000 kronor men ej 150.000 kronor och 0,25 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 150.000 kronor. Kostnadsersättningen avrundas nedåt till helt krontal.

2 mom. Senast den dag preliminär allmän varuskatt förfaller till betalning skall densamma, efter avdrag av kostnadsersättning som i 1 mom. andra stycket sägs, inbetalas till statsverket genom insättning å särskilt postgirokonto.

Omfattar redovisningsperiod delar av olika beskattningsår, skall till varje sådan del hänförligt belopp inbetalas för sig. Till redovisningsperiod eller till sådan del av redovisningsperiod, som nyss sagts, hänförligt belopp erlägges i helt antal kronor, därvid öretal bortfaller. Understiger den preliminära allmänna varuskatten 10 kronor, må inbetalning underlåtas.

49 §.

Vid debitering av statlig allmän varuskatt skall skattskyldig gottskrivas, förutom preliminär allmän varuskatt som av den skattskyldige inbetalats, sådan ersättning som i 46 § 1 mom. andra stycket sägs, ävensom sådan preliminär allmän varuskatt som jämlikt 41 § fastställts till betalning.»

4. ang. restitution för investeringsvaror (10 §).

Varor som anskaffas för investering i yrkesmässig näringsverksamhet bör icke drabbas av varuskatt. Med näringsverksamhet förstås här industri, hantverk, jordbruk och handel samt annan distribution.

En skatt som drabbar sådana varor verkar fördyrande på de produkter som framställs i näringsverksamheten på ett sätt som i princip icke skiljer sig från en på råvaran lagd skatt. Beskattningen drabbar näringsidkarna

ojämnt beroende på i vad mån investeringar erfordras och i vilken utsträckning investeringar redan gjorts före skattens införande eller måste göras därefter. Den effektiva varuskatten kommer på så sätt att växla alltefter som företagaren nödgas göra mer eller mindre omfattande investeringar i sin verksamhet. Ju mera omfattande de skattepliktiga investeringarna är, desto mer överstiger den effektiva varuskatten på konsumtionsvaran 4,2 procent.

Ökade investeringar inom näringslivet framstår såsom önskvärda, i det att de bildar grundvalen för vårt ekonomiska framåtskridande. En varuskatt på investeringarna måste förväntas få en hämmande effekt på investeringsverksamheten som sådan och motarbetar därigenom rationaliseringen och mekaniseringen inom näringslivet.

Utskottets majoritet har icke behandlat varuskattens effekt på framtida investeringar och därmed näringsverksamhetens produktivitet och konkurrensförmåga. De skäl som anföres för avstyrkandet är i huvudsak av fiskal natur. Utskottsmajoriteten har sålunda låtit mycket kortsiktiga synpunkter vara avgörande och därmed godkänt att varuskatten får en kumulativ effekt, vilket i princip strider emot tanken att den allmänna varuskatten skall drabba varan endast en gång.

De anförda synpunkterna är av vikt för den interna varuförsörjningens del men får särskild betydelse med hänsyn till det svenska näringslivets konkurrensförmåga på den internationella marknaden i det att den skulle verka som en skatt på exportvarorna. Härvid bör beaktas bland annat de påfrestningar, för vilka vårt näringsliv kommer att utsättas i samband med förverkligandet av de europeiska integrationssträvandena på det ekonomiska området.

Enär en direkt befrielse av investeringsvarorna från varuskatt är förenad med tekniska besvärligheter, bör ett restitutionsförfarande införas. Ett utarbetat förslag till författning i ämnet kan icke nu framställas, men riksdagen bör i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag härtill att underställas årets höstriksdag.

Restitution bör beviljas grundad på i motionerna I:583 och II:684 för år 1959 angivna investeringsvärden.

Med hänsyn till vad här anförts anser vi, att utskottet under punkten 6) bort hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I:286 av herr Hagberg m. fl. och II:518 av herr Kollberg m. fl. måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte till höstriksdagen framlägga förslag till bestämmelser om restitution av allmän varuskatt för varor till investeringar avseende förbättringsarbeten och nyanläggningar inom

rörelse och jordbruk i så god tid att restitution kan medgivas vid 1961 års taxering för under år 1960 köpta investeringsvaror.

5. ang. undantag för vissa fartyg (10 § 1 mom. 5)

Enligt 10 § 1 mom. 5) skall från skatteplikt undantagas fartyg med en nettodräktighet av minst 20 registerton ävensom fiskefartyg. Härigenom skulle bogserbåtar, bärgningsbåtar, livräddningskryssare och flodsprutor underkastas beskattning i vissa fall. Bogserbåtar utför nödvändiga transporttjänster för de större fartygen och utgör ett komplement till dessa. Även bärgningsbåtar lämnar mycket värdefulla tjänster åt handelsflottan. Så är även fallet med livräddningskryssarna.

Den begränsningen är icke ändamålsenlig och vi anser att alla fartyg, som icke är att hänföra till lustfartyg, bör undantagas från allmän varuskatt.

Med hänsyn till vad här anförts anser vi, att utskottet under punkten 7 a) bort hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 282 av herr Hagberg och II: 355 av herr Regnéll måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning om samt förslag till undantagande från allmän varuskatt av samtliga fartyg, som ej är att hänföra till s. k. lustfartyg.

6. ang. tekniska och kulturella hjälpmedel för handikappade och lytesskadade (10 §)

Starka humanitära skäl talar för att dessa hjälpmedel undantages från beskattning. Här åsyftas sådana hjälpmedel som invalidfordon, invalidvagnar, rullstolar, proteser, stödjeförband, hörapparater, talböcker m. m.

Utskottets majoritet avvisar yrkandet om fritagandet av dessa hjälpmedel med ett resonemang, innebärande att ett sådant undantag skulle strida mot förordningens principer. Som tidigare påvisats har beträffande ikraftträdandebestämmelserna icke fästs avgörande vikt vid förordningens principiella uppläggning, varför det synes anmärkningsvärt att utskottet kan åberopa ett förment principiellt resonemang för att motsätta sig av humanitära skäl nödvändiga jämkningar i beskattningen. Det saknas enligt vår mening anledning att helt ta avstånd från humanitära synpunkter vid tillämpningen av varuskatteförordningen.

Med hänsyn till vad här anförts anser vi att utskottet under punkterna 8), 9) och 10) bort hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I:115 av herr

Edström m. fl. och II:146 av fröken Höjer m. fl. samt II:534 av herrar Svensson i Ljungskile och Wedén ävensom I:289 av herrar Sigfrid Larsson och Svanström samt II:359 av herr Antonsson m. fl. måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag så fort ske kan vid höstriksdagen om undantagande från skatteplikt av de tekniska och kulturella hjälpmedel m. m. som av handikappade och lyteskadade användes i rehabiliterings- eller terapeutiskt syfte.

7. ang. den skattemässiga behandlingen av förbrukningsartiklar i produktionen (18 §).

Den allmänna varuskatten är avsedd att drabba varan endast en gång. Från denna huvudregel har gjorts ett undantag nämligen i fråga om investeringarna. Vad tillverkare därutöver förbrukar i produktions- eller bearbetningsprocessen skall enligt förordningen vara skattefritt. Denna regel har föranlett tolkningssvårigheter, vilka skapat betydande praktiska olägenheter. Utan att i detta sammanhang taga ställning till riksskattenämndens anvisningar i fråga om materialbegreppet vill vi dock påpeka, att även dessa lett till besvärande tillämpningsproblem.

Såsom nyss nämnts är varuskatten avsedd att vara en skatt på konsumentens varuförvärv. En beskattning av förbrukningsartiklarna medför att den effektiva varuskatten kommer att variera för olika varor i väsentligt större utsträckning än som följer av en beskattning av investeringarna. Under förarbetena till varuskatteförordningen uttalades, att exportvarorna skulle vara fria från allmän varuskatt. Så har emellertid icke blivit fallet. Effekten av den tolkning som riksskattenämnden förordat är dels att den effektiva varuskatten blir varierande för olika varor, dels att densamma i vissa fall får bäras av konsumenten, och i andra fall helt eller delvis av tillverkaren. Enligt vad vi erfarit har framställning från näringsorganisationernas sida gjorts till Kungl. Maj:t med hemställan om förslag till lagändring för att minska olägenheterna av det oklara rättsläget och för att förhindra sådana negativa konsekvenser som nyss antytts. Vi anser, att Kungl. Maj:t bör ägna denna fråga all uppmärksamhet och skyndsamt framlägga de förslag som erfordras för att skatteplikten icke utsträcker till att omfatta de rörliga produktionskostnaderna.

Med hänvisning till det anförda anser vi att utskottet under punkten 11 a) bort hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 427 av herr Sveningsson och II:519 av herr Magnusson i Tumhult i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Kungl. Maj:t måtte ingående pröva frågan om förtydligande av bestämmelserna i varuskatteförordningen rörande den skattemässiga behandlingen av förbrukningsartiklar inom produktio-

nen, så att skatteplikten icke utsträcker till att omfatta de rörliga produktionskostnaderna samt för riksdagen framlägga förslag till förtydligande bestämmelser i angivna syfte.

8. *ang. skattefrihet för förnödenheter som är erforderliga för jordbruksdrift*

Varuskatteförordningen medför såsom den enligt uppgift tolkas en olika behandling av jordbrukarnas och rörelseidkarnas inköp av förnödenheter för driften. I de likalydande motionerna I:427 och II:519 samt i motionen II: 247 yrkas att jordbrukarna i sagda hänseende skall behandlas på samma sätt som rörelseidkarna. Varuskattens principiella uppläggning motiverar i och för sig att jordbrukarna vid sina inköp icke försättes i annat läge än vad som gäller rörelseidkarnas motsvarande inköp. För en likformig behandling talar även de i praktiken ofta svåra gränsdragningarna mellan vad som skall hänföras till jordbrukets binärningar resp. till självständigt bedriven rörelse. Härav följer också att förskjutningar i konkurrensförhållanden kan inträda för verksamheter av väsentligen samma inriktning och omfattning.

Anförda skäl anser vi bort föranleda utskottet att under punkterna 11 b) och 12) hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av de likalydande motionerna I: 427 av herr Sveningsson och II: 519 av herr Magnusson i Tumhult samt motionen II: 247 av herrar Antby och Rimås i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag snarast möjligt till sådana erforderliga ändringar i förordningen om allmän varuskatt att jordbrukarnas inköp av förnödenheter icke belastas med varuskatt.

9. *ang. förtydligande av övergångsbestämmelserna i fråga om uttrycket »skriftligt avtal», m. m.*

Övergångsbestämmelserna till varuskatteförordningen angående verkan av skriftligt avtal träffat före den 16 oktober 1959 har, som i motionerna I: 427 och II: 519 anförts, föranlett betydande tillämpningssvårigheter. De av riksskattenämnden utfärdade anvisningarna angående tolkningen bryter mot gängse handelskutymmer i åtskilliga fall. Kravet på skriftligt avtal motiveras för att förhindra ett otillbörligt utnyttjande av den skattefrihet som varuskatteförordningens ikraftträdandebestämmelser kan erbjuda. Även med beaktande härav synes riksskattenämndens tolkning alltför snäv. Denna tolkning är visserligen inte bindande, varför ett betydande antal processer kan väntas. För att undvika sådana olägenheter bör vid taxeringen tillämpas en tolkning som överensstämmer med vad som inom skilda branscher är allmänt vedertaget. I sammanhanget må påpekas att även vid fastighetsköp

en handling undertecknad av allenast säljaren numera anses vara fullt tillräcklig ur bevissynpunkt. Anledning saknas därför att i varuskattehänseende införa en snävare tolkning. Vad angår bestämmelserna om att pris skall vara till beloppet fastställt erbjuder bruk och sedvana inom skilda branscher olika exempel på fastställande av kontraherat pris. En anmärkningsvärd följd av riksskattenämndens tolkning därest densamma godkännes av skattedomstolarna blir att ett avtal med sådan prisklausul icke kan godkännas därest anknytning skett till annat än officiellt index. Skatt skulle därför komma att utgå även i det fall där säljaren icke gör bruk av en prisklausul och köparen icke erlägger något pris utöver det i avtalet fastställda. För att mildra den osäkerhet som nu råder, anser vi att utskottet bort hemställa att Kungl. Maj:t närmare utreder förevarande spörsmål och för riksdagen framlägger de förslag som erfordras för att övergångsbestämmelserna skall kunna vinna tillämpning på ett med hänsyn till den praxis som är allmänt vedertagen godtagbart sätt.

Under hänvisning till det anförda anser vi således att utskottet under punkten 11 c) bort hemställa, att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 427 av herr Sveningsson och II: 519 av herr Magnusson i Tumhult — i den del varom här är fråga — i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till riksdagen om förtydligande av övergångsbestämmelserna till förordningen om allmän varuskatt i fråga om uttrycket »skriftligt avtal», m. m. i ovan angivna syfte.